

SEHEMU YA B NOTISI YA ULINZI WA

Sheria ya Elimu ya Watu wenye Ulemavu Individuals with Disabilities Education Act (IDEA)) ni sheria ya Shirikisho kuhusu elimu ya wanafunzi wenye ulemavu. IDEA inahitaji wilaya za shule kuwapa wazazi wa mtoto mwenye ulemavu notisi iliyo na maelezo kamili ya ulinzi wa utaratibu unaopatikana chini ya IDEA na kanuni za Idara ya Elimu ya Marekani

Notisi hii ya ulinzi wa utaratibu lazima ijumuishe maelezo kamili ya ulinzi wote wa utaratibu unaopatikana chini ya kanuni za IDEA ya Shirikisho: Kupata Nafasi katika Shule ya Kibinafsi kwa Gharama ya Serikali (34 CFR 300.148); Utaratibu wa Malalamiko Rasmi Yaliyoandikwa (300.151 hadi 300.153); Idhini (34 CFR 300.300); Ulinzi wa Utaratibu katika Sehemu ndogo ya E ya Kanuni za IDEA (34 CFR 300.502 hadi 300.503, 34 CFR 300.505 hadi 300.518, na 34 CFR 300.530 hadi 300.536); na Usiri wa Utoaji wa Taarifa katika Sehemu ndogo ya F (34 CFR 300.610 hadi 300.625). Nakala ya Notisi ya Ulinzi wa Utaratibu lazima ipewe wazazi mara moja tu kwa mwaka wa masomo, isipokuwa kwamba nakala lazima itolewe kwa wazazi:

- Baada ya rufaa ya kwanza au ombi la mzazi kwa utathmini;
- Baada ya kupokea malalamiko ya kwanza rasmi yaliyoandikwa chini ya 34 CFR §300.151 hadi 300.153 na baada ya kupokea ombi la kwanza la usikilizaji wa utaratibu unaostahili chini ya §300.507 katika mwaka wa masomo;
- Wakati uamuzi unafanywa kuchukua hatua za kinidhamu ambazo zinajumuisha mabadiliko ya uwekaji; na
- Kwa ombi la mzazi. [34 CFR §300.504(a)]

Ofisi ya Mipango ya Elimu Maalum (Office of Special Education Programs (OSEP)) imeandaa mfano wa Notisi ya Ulinzi wa Utaratibu wa Mfano kwa matumizi ya Majimbo, ambayo ina habari zinazohitajika na IDEA. Idara ya Elimu ya Kentucky imepitisha notisi ya mfano ya OSEP na imeongeza habari mahususi kwa Kentucky ili kufanya notisi hiyo ifae kwa matumizi katika Kentucky.

Notisi ya Ulinzi wa Utaratibu ya Kentucky inayotokana na hili inatii sheria ya Uidhinishaji upya ya IDEA ya 2004 na sheria husika ya Kentucky. Wilaya za shule za Kentucky zinaweza kuandaa Notisi yao ya Ulinzi wa Utaratibu na hazihitajiki kutumia notisi ya mfano; hata hivyo, wilaya zinazotumia notisi ya mfano ya KDE zinahakikisha zinafuata IDEA katika eneo hili.

Idara ya Elimu ya Marekani

Ofisi ya Elimu Maalum na Huduma za Urekebishaji, Ofisi ya Mipango ya Elimu Maalum

Fomu ya Mfano: Notisi ya Ulinzi wa Utaratibu**Idara ya Elimu ya Kentucky**

Nyongeza kwa Mujibu wa Kanuni za Utawala za Kentucky kwa Watoto wa Kipekee zimefanywa kwa Fomu hii ya Mfano

Ilirekebishwa tarehe 26 Septemba, 2008

Jedwali la Yaliyomo

Maelezo ya Jumla.....	1
Notisi ya Awali Iliyoandikwa	1
Lugha ya Asili.....	2
Barua Pepe	2
Idhini ya Mzazi - Ufafanuzi.....	2
Idhini ya Mzazi	2
Tathmini Huru za Kielimu	4
Usiri wa Taarifa	6
Ufafanuzi.....	6
Taarifa Binafsi	6
Taarifa kwa Wazazi.....	6
Haki za Ufikiaji.....	7
Rekodi ya Ufikiaji.....	7
Rekodi za Zaidi ya Mtoto Mmoja.....	7
Orodha ya Aina na Maeneo ya Taarifa	7
Ada.....	7
Marekebisho ya Rekodi kwa Ombi la Mzazi	8
Fursa ya Usikilizaji	8
Utaratibu wa Usikilizaji	8
Matokeo ya Usikilizaji.....	8
Idhini ya Ufichuzi wa Taarifa Binafsi	8
Ulinzi	9
Uharibifu wa Taarifa	9
Utaratibu wa Malalamiko ya Jimbo	9
Tofauti Kati ya Malalamiko ya Usikilizaji wa Utaratibu Unaostahili (Usikilizaji wa Utaratibu Unaostahili) na Utaratibu wa Malalamiko Rasmi Yaliyoandikwa wa Jimbo	9
Kupitishwa kwa Taratibu za Malalamiko Rasmi Yaliyoandikwa wa Jimbo	10
Kiwango cha Chini cha Taratibu za Malalamiko ya Jimbo	10
Kuwasilisha Malalamiko (Yaliyoandikwa Rasmi)	11
Taratibu za Malalamiko ya Utaratibu Unaostahili	13
Kuwasilisha Malalamiko ya Utaratibu Unaostahili (ombi la usikilizaji wa utaratibu unaostahili).....	13
Malalamiko ya Utaratibu Unaostahili (ombi la usikilizaji wa utaratibu unaostahili).....	13
Fomu za Mfano	15
Upatanishi	15
Nafasi ya Mtoto Wakati Ombi na Usikilizaji wa Utaratibu Unaostahili UNASUBIRIWA (kanuni ya "Kuendelea")	16
Mchakato wa Usuluhishaji.....	16
Ufafanuzi - Siku; Siku ya Kazi	18

Usikilizaji wa Malalamiko ya Utaratibu Unaostahili / Maombi ya Usikilizaji	18
Usikilizaji Usiopendelea Upande Wowote wa Utaratibu Unaostahili	18
Haki za Usikilizaji	20
Maamuzi ya Usikilizaji	20
Rufaa	22
Mwisho wa Uamuzi; Rufaa; Ukaguzi Usio na Upendeleo	22
Ratiba na Urahisi wa Usikilizaji na Ukaguzi	22
Hatua za Kiraia, Ikiwa ni Pamoja na Kipindi cha Muda cha Kuwasilisha Hatua Kama Hizo .	23
Ada ya Wanasheria	24
Utaratibu Wakati wa Kuwaadhibu Watoto Wenye Ulemavu.....	25
Mamlaka ya Wafanyakazi wa Shule	25
Mabadiliko ya Uwekaji kwa Sababu ya Uondoaji wa Kinidhamu	28
Ubainishaji wa Mazingira	28
Rufaa.....	28
Nafasi Wakati wa Rufaa.....	29
Ulinzi kwa Watoto Ambao Bado Hawastahiki Elimu Maalum na Huduma Zinazohusiana	29
Rufaa kwa na Hatua za Utekelezaji wa Sheria na Mamlaka za Mahakama	30
Masharti ya Uwekaji Unaofanywa na Mzazi kwa Watoto kwenye Shule za Kibinafsi kwa Gharama ya Serikali	31
Jumla.....	31

MAELEZO YA JUMLA

NOTISI ILIYOANDIKWA YA

AWALI 34 CFR §300.503

Notisi

Wilaya yako ya shule lazima ikupe notisi iliyoandikwa (ikupe taarifa fulani kwa maandishi), wakati wowote:

1. Inapendekeza kuanzisha au kubadilisha utambuzi, tathmini, au uwekaji wa kielimu wa mtoto wako, au utoaji wa elimu ya umma inayofaa ya bila malipo (free appropriate public education (FAPE)) kwa mtoto wako; **au**
2. Inakataa kuanzisha au kubadilisha utambuzi, tathmini, au nafasi ya kielimu ya mtoto wako, au utoaji wa FAPE kwa mtoto wako.

Maudhui ya notisi

Notisi hiyo iliyoandikwa lazima:

1. Ieleze hatua ambayo wilaya ya shule yako inapendekeza au inakataa kuchukua;
2. Ieleze kwa nini wilaya ya shule yako inapendekeza au kukataa kuchukua hatua;
3. Ieleze kila utaratibu wa tathmini, ukadiraji, rekodi, au ripoti ambayo wilaya ya shule yako ilitumia katika kuamua kupendekeza au kukataa hatua hiyo;
4. Ijumuishe taarifa kwamba una ulinzi chini ya masharti ya ulinzi wa utaratibu katika Sehemu ya B ya IDEA;
5. Ikujulishe jinsi unaweza kupata maelezo ya ulinzi wa utaratibu ikiwa hatua ambayo wilaya ya shule yako inapendekeza au kukataa sio rufaa ya awali ya tathmini;
6. Ijumuishe rasilimali unazoweza kuwasiliana nazo kwa msaada katika kuelewa Sehemu ya B ya IDEA;
7. Ieleze chaguo zingine zozote ambazo Kamati ya Uandikishaji na Utoaji (Admissions and Release Committee (ARC)) ya mtoto wako ilizingatia na sababu za chaguo hizo kukataliwa; **na**
8. Itoe maelezo ya sababu zingine kwa nini wilaya ya shule yako ilipendekeza au kukataa hatua hiyo.

Notisi kwa lugha inayoeleweka

Notisi lazima iwe:

1. Imeandikwa kwa lugha inayoeleweka kwa umma; **na**
2. Itolewe katika lugha yako ya asili au njia nyingine ya mawasiliano unayotumia, isipokuwa ikiwa haiwezekani kufanya hivyo.

Ikiwa lugha yako ya asili au njia nyingine ya mawasiliano sio lugha iliyoandikwa, wilaya ya shule yako lazima ihakikishe kuwa:

1. Notisi inatafsiriwa kwako kwa mdomo kwa njia nyingine katika lugha yako ya asili au njia nyingine ya mawasiliano;
2. Unaelewa yaliyomo kwenye notisi; **na**
3. Kuna ushahidi wa maandishi kwamba kipengee cha 1 na 2 vimetimizwa.

LUGHA YA ASILI 34**CFR §300.29**

Lugha ya asili, wakati inatumiwa na mtu ambaye ana ujuzi mdogo wa lugha ya Kiingereza, inamaanisha yafuatayo:

1. Lugha ambayo kwa kawaida hutumiwa na mtu huyo, au, kwa upande wa mtoto, lugha ambayo kwa kawaida hutumiwa na wazazi wa mtoto huyo;
2. Katika mawasiliano yote ya moja kwa moja na mtoto (ikiwa ni pamoja na tathmini ya mtoto), lugha ambayo kwa kawaida hutumiwa na mtoto nyumbani au katika mazingira ya kujifunza.

Kwa mtu mwenye uziwi au upofu, au kwa mtu asiye na lugha ya maandishi, njia ya mawasiliano ni ile mtu kwa kawaida hutumia (kama vile lugha ya ishara, Breli, au mawasiliano ya mdomo).

BARUA PEPE 34**CFR §300.505**

Ikiwa wilaya ya shule yako huwapa wazazi chaguo la kupokea hati kwa barua pepe, unaweza kuchagua kupokea zifuatazo kwa barua pepe:

1. Notisi iliyoandikwa ya awali;
2. Notisi ya ulinzi wa utaratibu; **na**
3. Notisi zinazohusiana na malalamiko ya utaratibu unaostahili (yaani, usikilizaji wa utaratibu unaostahili).

IDHINI YA MZAZI - UFAFANUZI 34 CFR**§300.9****Idhini**

Idhini inamaanisha:

1. Umearifiwa kikamilifu katika lugha yako ya asili au njia nyingine ya mawasiliano (kama vile lugha ya ishara, Breli, au mawasiliano ya mdomo) juu ya habari zote kuhusu hatua ambayo unaidhinisha.
2. Unaelewa na kukubaliana kwa maandishi kwa hatua hiyo, na idhini inaelezea hatua hiyo na kuorodhesha rekodi (ikiwa zipo) ambazo zitatolewa na nani; **na**
3. Unaelewa kuwa idhini hii ni ya hiari kwa upande wako na unaweza kuondoa idhini yako wakati wowote.

Hatua yako ya kuondoa idhini haibatilishi (kutendua) kitendo ambacho kimetokea baada ya kutoa idhini yako na kabla ya kuiondoa.

IDHINI YA MZAZI 34**CFR §300.300****Idhini ya tathmini ya awali**

Wilaya ya shule yako haiwezi kufanya tathmini ya awali ya mtoto wako ili kubaini kama mtoto wako anastahiki chini ya Sehemu ya B ya IDEA kupokea elimu maalum na huduma zinazohusiana bila kwanza kukupa notisi ya maandishi ya hatua inayopendekezwa na bila kupata idhini yako kama ilivyoelezwa chini ya kichwa hiki (***Idhini ya Mzazi***).

Wilaya ya shule yako lazima ifanye juhudi za busara kupata idhini yako ya ufahamu kwa tathmini ya awali ili kuamua ikiwa mtoto wako ni mtoto mwenye ulemavu.

Idhini yako kwa tathmini ya awali haimaanishi kuwa pia umetoa idhini yako kwa wilaya ya shule kuanza kutoa elimu maalum na huduma zinazohusiana kwa mtoto wako.

Ikiwa mtoto wako ameandikishwa katika shule ya umma au unatafuta kuandikisha mtoto wako katika shule ya umma na umekataa kutoa idhini au umekosa kujibu ombi la kutoa idhini ya tathmini ya awali, wilaya ya shule yako inaweza, lakini haihitajiki, kutafuta kufanya tathmini ya awali kwa mtoto wako kwa kutumia ulinzi wa utaratibu wa IDEA, kama vile upatanishi, usikilizaji usiopendelea upande wowote wa utaratibu unaostahili na mkutano wa usuluhishaji. Wilaya ya shule yako haitakiuka majukumu yake ya kupata, kutambua na kutathmini mtoto wako ikiwa haifuati tathmini ya mtoto wako katika hali hizi.

Kanuni maalum kwa ajili ya tathmini ya awali kwa watoto walio chini ya mamlaka ya Jimbo

Ikiwa mtoto yuko chini ya mamlaka ya Jimbo na haishi na mzazi wake —

Wilaya ya shule haihitaji idhini kutoka kwa mzazi kwa tathmini ya awali ili kubaini ikiwa mtoto huyo ni mtoto mwenye ulemavu ikiwa:

1. Licha ya juhudi za kutosha kufanya hivyo, wilaya ya shule haiwezi kumpata mzazi wa mtoto;
2. Haki za wazazi zimesitishwa kwa mujibu wa sheria za Jimbo; **au**
3. Hakimu amekabidhi haki ya kufanya maamuzi ya kielimu na uidhinishaji wa tathmini ya awali kwa mtu mwingine isipokuwa mzazi.

Hakuna tukio lolote ambapo Wizara ya Huduma za Afya na Familia (Cabinet for Health and Family Services) Kentucky inaweza kutenda kama mzazi chini ya Sehemu ya B ya IDEA

Mtoto aliye chini ya mamlaka ya Jimbo, chini ya sheria ya Kentucky, inamaanisha:

Mtoto ambaye amewekwa chini ya Wizara ya Huduma za Afya na Familia au Idara ya Haki ya Vijana kupitia mchakato wa kisheria, iwe uwekaji huo ni kwa hiari au sio hiari na haki za mzazi wa kibaolojia au wa kuasili zimekomeshwa;

Mtoto aliye chini ya mamlaka ya Jimbo hajumuishi mtoto chini ya ulezi ambaye ana mzazi mlezi.

Idhini ya wazazi kwa huduma

Wilaya ya shule yako lazima ipate idhini yako ya ufahamu kabla ya kutoa elimu maalum na huduma zinazohusiana kwa mtoto wako kwa mara ya kwanza.

Wilaya ya shule lazima ifanye juhudi za kutosha kupata idhini yako ya ufahamu kabla ya kutoa elimu maalum na huduma zinazohusiana kwa mtoto wako kwa mara ya kwanza.

Ikiwa unakataa au hujibu ombi la kutoa idhini yako kwa mtoto wako kupokea elimu maalum na huduma zinazohusiana kwa mara ya kwanza, wilaya ya shule yako inaweza kutumia ulinzi wa utaratibu wa IDEA, kama vile usikilizaji wa utaratibu unaostahili na mkutano wa usuluhishaji, kupata uamuzi kwamba elimu maalum na huduma zinazohusiana zitolewe kwa mtoto wako bila idhini yako.

Ikiwa unakataa kutoa idhini yako kwa mtoto wako kupokea elimu maalum na huduma zinazohusiana kwa mara ya kwanza, au ikiwa hujibu ombi la kutoa idhini hiyo na wilaya ya shule ikose kumpa mtoto wako elimu maalum na huduma zinazohusiana, wilaya yako ya shule:

1. Haikiuki masharti ya kutoa elimu ya umma inayofaa ya bila malipo (free appropriate public education (FAPE)) kwa mtoto wako kwa kukosa kutoa huduma hizo kwa mtoto wako; **na**
2. Haihitajiki kufanya mkutano wa ARC au kuunda IEP kwa mtoto wako kwa elimu maalum na huduma zinazohusiana ambazo idhini yako iliombwa.

Idhini ya mzazi kwa tathmini jipya

Wilaya ya shule yako lazima ipate idhini yako ya ufahamu kabla ya kutathmini upya mtoto wako, isipokuwa wilaya ya shule yako inaweza kuonyesha kwamba:

1. Ilichukua hatua za kutosha kupata idhini yako ya kutathmini tena mtoto wako; **na**

2. Ulikosa kujibu.

Ikiwa unakataa kukubali kutathmini tena mtoto wako, wilaya ya shule inaweza, lakini haihitajiki, kutathmini tena mtoto wako kwa kutafuta kubatilisha kukataa kwako kukubali kutathmini tena mtoto wako kwa kutumia taratibu za usikilizaji wa utaratibu unaostahili/mkutano wa usuluhishaji. Kama ilivyo kwa tathmini za kwanza, wilaya ya shule yako haikiuki majukumu yake chini ya IDEA ikiwa itakataa kutathmini tena kwa njia hii.

Kumbukumbu za juhudi za kutosha za kupata idhini ya mzazi

Shule yako lazima idumishe kumbukumbu za juhudi za kutosha za kupata idhini ya mzazi kwa tathmini za kwanza, kutoa elimu maalum na huduma zinazohusiana kwa mara ya kwanza, kutathmini tena na kupata wazazi wa watoto walio chini ya mamlaka ya Jimbo kwa tathmini za kwanza. Kumbukumbu lazima zijumishe rekodi ya majaribio ya wilaya ya shule katika maeneo haya, kama vile:

1. Rekodi za kina za simu zilizopigwa au kujaribiwa kupigwa na matokeo ya simu hizo;
2. Nakala za mawasiliano zilizotumwa kwa wazazi na majibu yoyote yaliyopokelewa; **na**
3. Rekodi za kina za ziara zilizofanywa nyumbani au mahali pa ajira pa mzazi na matokeo ya ziara hizo.

Masharti mengine ya idhini

Idhini yako haihitajiki kabla ya wilaya ya shule yako kuweza:

1. Kakagua data iliyopo kama sehemu ya tathmini au kutathmini tena mtoto wako; **au**
2. Kumpa mtoto wako mtihani au tathmini nyingine ambayo hutolewa kwa watoto wote isipokuwa, kabla ya mtihani au tathmini hiyo, idhini inahitajika kutoka kwa wazazi wote wa watoto wote.

Wilaya ya shule yako inaweza kosa kutumia uamuzi wako wa kukataa kukubali huduma au shughuli moja kukunyima wewe au mtoto wako huduma, manufaa au shughuli nyingine yoyote.

Ikiwa umeandikisha mtoto wako katika shule ya kibinafsi kwa gharama yako mwenyewe au ikiwa unamsomesha mtoto wako nyumbani, na hautoi idhini yako kwa tathmini ya awali ya mtoto wako au kutathmini tena mtoto wako, au ukikosa kujibu ombi la kutoa idhini yako, wilaya ya shule inaweza kuomba usikilizaji usiopendelea upande wowote wa utaratibu unaostahili ili kuhitaji idhini yako. Wilaya ya shule haihitajiki kuzingatia mtoto wako kama anayestahiki kupokea huduma sawa kupitia Mpango wa Huduma (huduma zinazopatikana kwa watoto waliowekwa na wazazi kwenye shule binafsi walio na ulemavu) ikiwa unakataa au unakosa kutoa idhini.

TATHIMI HURU ZA KIELIMU 34 CFR §300.502

Jumla

Kama ilivyoielezwa hapo chini, una haki ya kupata tathmini huru ya kielimu independent educational evaluation (IEE) kwa mtoto wako ikiwa haukubaliani na tathmini ya mtoto wako ambayo ilifanywa na wilaya ya shule yako.

Ikiwa unaomba tathmini huru ya kielimu, wilaya ya shule lazima ikupe taarifa kuhusu mahali unaweza kupata tathmini huru ya kielimu na kuhusu vigezo vya wilaya ya shule vinavyotumika kwa tathmini huru ya kielimu.

Ufafanuzi

Tathmini huru ya kielimu inamaanisha tathmini iliyofanywa na mchunguzi aliyehitimu ambaye hajaajiriwa na wilaya ya shule inayohusika na elimu ya mtoto wako.

Gharama za serikali inamaanisha kuwa wilaya ya shule inalipa gharama kamili ya tathmini au kuhakikisha kuwa tathmini inatolewa vinginevyo bila gharama kwako, kulingana na masharti ya Sehemu ya B ya IDEA, ambayo inaruhusu kila Jimbo kutumia vyanzo vyovyote vya Jimbo, vya eneo, Shirikisho na vya kibinafsi vya msaada vinavyopatikana ili kukidhi mahitaji ya IDEA.

Haki ya mzazi ya utathmini kwa gharama ya serikali

Una haki ya tathmini huru ya kielimu kwa mtoto wako kwa gharama ya serikali ikiwa haukubaliani na tathmini ya mtoto wako iliyofanywa na wilaya ya shule yako, kulingana na hali zifuatazo:

1. Ikiwa unaomba tathmini huru ya kielimu kwa mtoto wako kwa gharama ya serikali, wilaya ya shule yako lazima, bila kuchelewa kusikohitajika, ama:
  - (a) Iwasilishe malalamiko ya utaratibu unaostahili ili kuomba usikilizaji ili kudhihirisha kuwa tathmini yake kwa mtoto wako inafaa; au
  - (b) Itoe tathmini huru ya kielimu kwa gharama za serikali, isipokuwa wilaya ya shule idhihirishe katika kikao cha usikilizaji kwamba tathmini uliopata kwa mtoto wako haikukidhi vigezo vya wilaya ya shule.
2. Ikiwa wilaya yako ya shule inaomba usikilizaji na uamuzi wa mwisho uwe kwamba tathmini ya wilaya ya shule ya mtoto wako inafaa, bado una haki ya tathmini huru ya kielimu, lakini haitalipiwa kwa gharama ya serikali.
3. Ikiwa unaomba tathmini huru ya kielimu kwa mtoto wako, wilaya ya shule inaweza kuuliza kwa nini unapinga tathmini ya mtoto wako iliyofanywa na wilaya ya shule yako. Hata hivyo, wilaya ya shule yako huenda isihitaji ufafanuzi na haipaswi kuchelewesha ama kutoa tathmini huru ya kielimu kwa mtoto wako kwa gharama ya serikali au kuwasilisha malalamiko ya utaratibu unaostahili ili kuomba usikilizaji wa utaratibu unaostahili ili kutetea tathmini ya wilaya ya shule kwa mtoto wako.

Una haki ya tathmini moja tu huru ya kielimu kwa mtoto wako kwa gharama ya serikali kila wakati wilaya yako ya shule inafanya tathmini ya mtoto wako ambayo haukubaliani nayo.

Tathmini zinazoanzishwa na mzazi

Ikiwa unapata tathmini huru ya kielimu kwa mtoto wako kwa gharama ya serikali au unashiriki na wilaya ya shule tathmini ya mtoto wako ambayo ilifanywa kwa gharama ya kibinafsi:

1. Wilaya yako ya shule lazima izingatie matokeo ya tathmini ya mtoto wako, ikiwa inakidhi vigezo vya wilaya ya shule kwa tathmini huru za kielimu, katika uamuzi wowote unaofanywa kuhusiana na utoaji wa elimu ya umma inayofaa ya bila malipo (free appropriate public education (FAPE)) kwa mtoto wako; na
2. Wewe au wilaya yako ya shule mnaweza kuwasilisha tathmini kama ushahidi katika usikilizaji wa utaratibu unaostahili kuhusiana na mtoto wako.

Maombi ya tathmini ya maafisa wa usikilizaji

Ikiwa afisa wa usikilizaji anaomba tathmini huru ya kielimu kwa mtoto wako kama sehemu ya usikilizaji wa utaratibu unaostahili, gharama ya tathmini lazima zilipiwe kwa gharama ya serikali.

Vigezo vya wilaya ya shule

Ikiwa tathmini huru ya kielimu ni kwa gharama ya serikali, vigezo ambavyo tathmini imepatikana, ikiwa ni pamoja na eneo la tathmini na sifa za mchunguzi, lazima viwe sawa na vigezo ambavyo wilaya ya shule hutumia wakati inaanza tathmini (kwa kiwango ambacho vigezo hivyo vinaendana na haki yako ya tathmini huru ya kielimu).

Isipokuwa kwa vigezo vilivyoelezwa hapo juu, wilaya ya shule haiwezi kuweka masharti au ratiba zinazohusiana na kufanywa kwa tathmini huru ya kielimu kwa gharama za serikali.

USIRI WA TAARIFA**UFAFANUZI****34 CFR §300.611**

Kama inavyotumiwa chini ya kichwa, **Usiri wa Taarifa:**

- *Uharibifu* unamaanisha uharibifu halisi au kuondolewa kwa vitambulisho vya kibinafsi kutoka kwa taarifa ili taarifa hiyo isitambulishwe tena mtu binafsi
- *Rekodi za kielimu* zinamaanisha aina ya rekodi zilizobainishwa chini ya ufafanuzi wa "rekodi za kielimu" katika 34 CFR Sehemu ya 99 (kanuni zinazotekeleza Sheria ya Haki za Elimu kwa Familia na Faragha ya 1974 (FERPA), 20 U.S.C. 1232g).
- *Shirika linaloshiriki* linamaanisha wilaya yoyote ya shule, shirika au taasisi inayokusanya, kudumisha au hutumia taarifa binafsi, au ambayo taarifa hiyo inapatikana, chini ya IDEA.

TAARIFA BINAFSI 34 CFR**§300.32**

Taarifa binafsi inamaanisha taarifa ambayo ina:

- (a) Jina la mtoto wako, jina lako kama mzazi, au jina la mwanafamilia mwingine;
- (b) Anwani ya mtoto wako;
- (c) Kitambulisho cha kibinafsi, kama vile namba ya ustawi wa jamii ya mtoto wako au nambari ya mwanafunzi; **au**
- (d) Orodha ya sifa za kibinafsi au maelezo mengine ambayo yatawezesha kutambua mtoto wako kwa uhakika wa kutosha.

NOTISI KWA WAZAZI 34**CFR §300.612**

Idara ya Elimu ya Kentucky (Kentucky Department of Education (KDE)) lazima itoe notisi ambayo inatosha kuwajulisha wazazi kikamilifu juu ya usiri wa taarifa binafsi, ikiwa ni pamoja na:

1. Maelezo ya kiwango ambacho notisi imetolewa katika lugha za asili za vikundi mbalimbali vya watu katika Jimbo;
2. Maelezo ya watoto ambao taarifa zao binafsi zinahifadhiwa, aina ya taarifa zinazotafutwa, mbinu ambazo KDE inatarajia kutumia katika kukusanya taarifa (ikiwa ni pamoja na vyanzo vya taarifa zinazokusanywa), na matumizi yatakayofanywa kwa taarifa hizo;
3. Muhtasari wa sera na taratibu ambazo mashirika yanayoshiriki lazima yafuate kuhusu uhifadhi, ufichuzi kwa watu wengine, ubakishaji, na uharibifu wa taarifa zinazotambulisha mtu binafsi; **na**
4. Maelezo ya haki zote za wazazi na watoto kuhusu taarifa hizi, ikiwa ni pamoja na haki chini ya Sheria ya Haki za Elimu ya Familia na Faragha (Family Educational Rights and Privacy Act (FERPA)) na kanuni zake za utekelezaji katika 34 CFR Sehemu ya 99.

Kabla ya shughuli yoyote kubwa ya utambuzi, upataji au tathmini (pia inajulikana kama "kupata mtoto"), notisi lazima ichapishwe au kutangazwa katika magazeti au vyombo vingine vya habari, au vyote viwili, na habari ya kutosha kuwajulisha wazazi katika Kentucky kuhusu shughuli ya kupata, kutambua, na kutathmini watoto wanaohitaji elimu maalum na huduma zinazohusiana.

HAKI ZA UFIKIAJI 34**CFR §300.613**

Shirika linaloshiriki lazima likuruhusu uchunguze na ukague rekodi zozote za elimu zinazohusiana na mtoto wako ambazo zimekusanywa, kuhifadhiwa au kutumiwa na shirika linaloshiriki chini ya IDEA. Shirika linaloshiriki lazima liti ombi lako la kuchunguza na kukagua rekodi zozote za elimu kwa mtoto wako bila kuchelewa kusikohitajika na kabla ya:

- Mkutano wowote kuhusu mpango wa elimu binafsi (individualized education program (IEP)), au
- Usikilizaji wowote usiopendelea upande wowote wa utaratibu unaostahili (ikiwa ni pamoja na mkutano wa usuluhishaji au usikilizaji kuhusu nidhamu), na
- Isipite siku 45 za kalenda baada ya ombi. Haki yako ya kuchunguza na

kukagua rekodi za elimu ni pamoja na:

1. Haki yako ya kupata majibu kutoka kwa shirika linaloshiriki kwa maombi yako ya busara kwa maelezo na ufafanuzi wa rekodi;
2. Haki yako ya kuomba kwamba shirika linaloshiriki likupe nakala za rekodi ikiwa huwezi kuchunguza na kukagua rekodi isipokuwa ukipokea nakala hizo; na
3. Haki yako ya kuwa na mwakilishi wako anayechunguza na kukagua rekodi.

Shirika linaloshiriki linaweza kuchukulia kuwa una mamlaka ya kuchunguza na kukagua rekodi zinazohusiana na mtoto wako isipokuwa lishauriwe kuwa huna mamlaka chini ya sheria husika ya Kentucky inayosimamia mambo kama vile ulezi, au kutengana na talaka.

REKODI YA UFIKIAJI 34**CFR §300.614**

Kila shirika linaloshiriki lazima lihifadhi rekodi ya wahusika waliopata ruhusa ya ufikiaji wa rekodi za elimu zilizokusanywa, kuhifadhiwa au kutumika chini ya Sehemu ya B ya IDEA (isipokuwa ufikiaji wa wazazi na wafanyakazi walioidhinishwa wa shirika linaloshiriki). Rekodi hii lazima ijumuishe jina la mhusika, tarehe ambapo ufikiaji ulitolewa, na kusudi ambalo mhusika aliidhinishwa kutumia rekodi.

REKODI ZA ZAIDI YA MWANAFUNZI MMOJA**34 CFR §300.615**

Ikiwa rekodi yoyote ya elimu inajumuisha taarifa juu ya mtoto zaidi ya mmoja, wazazi wa watoto hao wana haki ya kuchunguza na kukagua tu taarifa zinazohusiana na mtoto wao au kufahamishwa kuhusu taarifa hiyo mahususi.

ORODHA YA AINA NA MAENEO YA TAARIFA 34 CFR**§300.616**

Kwa ombi, kila shirika linaloshiriki lazima likupe orodha ya aina na maeneo ya rekodi za elimu zilizokusanywa, kuhifadhiwa au kutumiwa na shirika.

ADA**34 CFR §300.617**

Kila shirika linaloshiriki linaweza kutoza ada za kutoa nakala za rekodi ambazo zinatolewa kwako chini ya IDEA, ikiwa ada hiyo haikuzui kutumia haki yako ya kuchunguza na kukagua rekodi hizo.

Shirika linaloshiriki haliwezi kulipa ada ya kutafuta au kupata taarifa chini ya IDEA.

MAREKEBISHO YA REKODI KWA OMBI LA MZAZI 34 CFR**§300.618**

Ikiwa unaamini kuwa taarifa katika rekodi za elimu kuhusu mtoto wako zilizokusanywa, kuhifadhiwa au kutumika chini ya IDEA sio sahihi, zinapotosha au zinakiuka faragha au haki zingine za mtoto wako, unaweza kuomba shirika linaloshiriki ambalo linahifadhi taarifa hizo kuzibadilisha.

Shirika linaloshiriki lazima liamue ikiwa litabadilisha taarifa kulingana na ombi lako ndani ya muda unaofaa wa kupokea ombi lako.

Ikiwa shirika linaloshiriki linakataa kubadilisha taarifa kulingana na ombi lako, lazima likujulishe hatua yake ya kukataa na kukujulisha kuhusu haki ya usikilizaji kwa kusudi hili kama ilivyoelezwa hapa chini chini ya kichwa, **Fursa ya Usikilizaji**.

FRSA YA USIKILIZAJI 34 CFR**§300.619**

Shirika linaloshiriki lazima, kwa ombi, likupe fursa ya usikilizaji ili kupinga taarifa katika rekodi za elimu kuhusu mtoto wako ili kuhakikisha kuwa sio sahihi, kupotosha, au vinginevyo zinakiuka faragha au haki zingine za mtoto wako.

TARATIBU ZA USIKILIZAJI**34 CFR §300.621**

Kikao cha usikilizaji wa kupinga taarifa katika rekodi za elimu lazima kifanyike kwa mujibu wa taratibu za vikao hivyo usikilizaji chini ya Sheria ya Haki za Elimu ya Familia na Faragha (Family Educational Rights and Privacy Act (FERPA)).

MATOKEO YA**USIKILIZAJI 34 CFR****§300.620**

Ikiwa, kama matokeo ya usikilizaji, shirika linaloshiriki linaamua kuwa taarifa hiyo sio sahihi, inapotosha au vinginevyo inakiuka faragha au haki zingine za mtoto, lazima libadilishe taarifa hiyo ipasavyo na likujulishe kwa maandishi.

Ikiwa, kama matokeo ya usikilizaji, shirika linaloshiriki linaamua kuwa taarifa hiyo sio sahihi, inapotosha, au vinginevyo inakiuka faragha au haki zingine za mtoto wako, lazima likujulishe kuhusu haki yako ya kuweka taarifa katika rekodi ambazo inahifadhi za mtoto wako inayotoa maoni juu ya taarifa au kutoa sababu yoyote ambayo haukubaliani na uamuzi wa shirika linaloshiriki.

Maelezo kama hayo yaliyowekwa katika rekodi za mtoto wako lazima:

1. Yadumishwe na shirika linaloshiriki kama sehemu ya rekodi za mtoto wako mradi tu rekodi au sehemu inayopingwa inadumishwa na shirika linaloshiriki; **na**
2. Ikiwa shirika linaloshiriki linafichua rekodi za mtoto wako au sehemu iliyopingwa kwa mhusika yeyote, maelezo lazima pia yafichuliwe kwa mhusika huyo.

IDHINI YA UFICHUZI WA TAARIFA BINAFSI 34 CFR §300.622

Isipokuwa ufichuzi wa taarifa zilizomo katika rekodi za elimu ya mtoto wako umeidhinishwa bila idhini ya wazazi chini ya Sheria ya Haki za Elimu ya Familia na Faragha (Family Educational Rights and Privacy Act (FERPA)), idhini yako ya mapema, iliyoandikwa lazima ipatikane kabla ya taarifa binafsi zifichuliwe kwa wahusika wengine isipokuwa maafisa wa mashirika yanayoshiriki.

Ihdini yako haihitajiki kabla ya taarifa binafsi kutolewa kwa maafisa wa mashirika yanayoshiriki kwa madhumuni ya kukidhi masharti ya Sehemu ya B ya IDEA, isipokuwa chini ya hali zilizoainishwa hapa chini:

- Ihdini yako, au idhini ya mtoto anayestahiki ambaye amefikia umri wa miaka kumi na nane (18), lazima ipatikane kabla ya taarifa binafsi kutolewa kwa maafisa wa mashirika yanayoshiriki yanayotoa au kulipia huduma za mpito za sekondari.
- Ikiwa mtoto wako yuko, au atakwenda, shule ya kibinafsi ambayo haipo katika wilaya sawa ya shule unayoishi, idhini yako lazima ipatikane kabla ya taarifa yoyote binafsi kuhusu mtoto wako kutolewa kati ya maafisa katika wilaya ya shule ambapo shule ya kibinafsi iko na maafisa katika wilaya ya shule unayoishi.

ULINZI

34 CFR §300.623

Kila shirika linaloshiriki lazima lilinde usiri wa taarifa binafsi katika hatua za ukusanyaji, uhifadhi, ufichuzi na uharibifu.

Afisa mmoja katika kila shirika linaloshiriki lazima achukue jukumu la kuhakikisha usiri wa taarifa yoyote ya binafsi.

Watu wote wanaokusanya au kutumia taarifa binafsi lazima wapate mafunzo au maelekezo kuhusu sera na taratibu za Jimbo lako kuhusu usiri chini ya IDEA na Sheria ya Haki za Elimu ya Familia na Faragha (Family Educational Rights and Privacy Act (FERPA)).

Kila shirika linaloshiriki lazima lihifadhi, kwa ajili ya ukaguzi wa umma, orodha ya sasa ya majina na vyeo vya wafanyakazi hao ndani ya shirika ambao wanaweza kufikia taarifa binafsi.

UHARIBIFU WA TAARIFA 34 CFR

§300.624

Wilaya ya shule yako lazima ikujulishe wakati taarifa binafsi iliyokusanywa, kuhifadhiwa au kutumika haihitajiki tena kutoa huduma za elimu kwa mtoto wako.

Taarifa hiyo lazima iharibiwe kwa ombi lako. Hata hivyo, rekodi ya kudumu ya jina la mtoto wako, anwani, na nambari ya simu, alama zake, rekodi ya mahudhurio, madarasa aliyohudhuria, gredi alizokamilisha, na mwaka aliokamilisha inaweza kuhifadhiwa bila kikomo cha muda.

TARATIBU ZA MALALAMIKO YA JIMBO

TOFAUTI KATI YA USIKILIZAJI WA UTARATIBU UNAOSTAHILI (USIKILIZAJI WA UTARATIBU UNAOSTAHILI) NA TARATIBU ZA MALALAMIKO RASMI YALIYOANDIKWA ZA JIMBO

Kanuni za IDEA ziliweka taratibu tofauti za malalamiko rasmi yaliyoandikwa ya Jimbo na kwa malalamiko na usikilizaji wa utaratibu unaostahili.

Nani Anaweza Kuwasilisha:

- Kama ilivyoelezwa hapo chini, mtu au shirika lolote linaweza kuwasilisha malalamiko rasmi yaliyoandikwa kwa madai ya ukiukaji wa masharti yoyote ya Sehemu ya B na wilaya ya shule, KDE au shirika lingine lolote la umma.
- Wewe au wilaya ya shule tu ndio mnaweza kuwasilisha malalamiko ya usikilizaji wa utaratibu unaostahili, juu ya jambo lolote linalohusiana na pendekezo au kukataa kuanzisha au kubadilisha utambuzi, tathmini au uwekaji wa elimu ya mtoto wako mwenye ulemavu, au utoaji wa elimu ya umma inayofaa ya bila malipo (free appropriate public education (FAPE)) kwa mtoto wako.

Ratiba za muda

- Wafanyakazi wa KDE kwa ujumla lazima watatue malalamiko rasmi yaliyoandikwa ndani ya ratiba ya siku 60, isipokuwa ikiwa ratiba ya muda imeongezwa ipasavyo.
- Afisa wa usikilizaji wa utaratibu unaostahili asiyeegemea upande wowote lazima asikie malalamiko ya utaratibu unaostahili (ikiwa hayajatatuliwa kupitia mkutano wa usuluhishaji au kupitia upatanishi) na kutoa uamuzi ulioandikwa ndani ya siku 45 baada ya mwisho wa kipindi cha usuluhishaji, kama ilivyoelezwa hapa chini chini ya kichwa cha **Utaratibu wa Usuluhishaji**, isipokuwa afisa wa usikilizaji aongeze muda mahususi wa ratiba kwa ombi lako au ombi la wilaya ya shule.

Malalamiko rasmi yaliyoandikwa ya Jimbo na malalamiko ya utaratibu unaostahili, taratibu za usuluhishaji na usikilizaji zimeelezewa kikamilifu hapa chini.

KUPITISHWA KWA TARATIBU ZA MALALAMIKO RASMI YALIYOANDIKWA ZA

JIMBO 34 CFR §300.151

Jumla

Idara ya Elimu ya Kentucky (Kentucky Department of Education (KDE)) lazima iwe na taratibu za zilizoandikwa za:

1. Kutatua malalamiko yoyote, ikiwa ni pamoja na malalamiko yaliyowasilishwa na shirika au mtu binafsi kutoka Jimbo lingine;
2. Kuwasilisha malalamiko kwa KDE.
3. Kusambaza taratibu za malalamiko rasmi ya Jimbo kwa wazazi na watu wengine wanaovutiwa, ikiwa ni pamoja na mafunzo ya wazazi na vituo vya habari, mashirika ya ulinzi na utetezi, vituo vya kuishi kwa kujitegemea, na vyombo vingine vinavyofaa.

Marekebisha ya kunyimwa huduma zinazofaa

Katika kutatua malalamiko rasmi yaliyoandikwa ya Jimbo ambayo KDE imepata kushindwa kutoa huduma zinazofaa, KDE lazima ishughulikie:

1. Kushindwa kutoa huduma zinazofaa, ikiwa ni pamoja na hatua za kurekebisha zinazofaa kushughulikia mahitaji ya mtoto; **na**
2. Utoaji unaofaa wa huduma kwa watoto wote wenye ulemavu katika siku za usoni.

KIWANGO CHA CHINI ZAIDI CHA TARATIBU ZA

MALALAMIKO YA JIMBO 34 CFR §300.152

Kikomo cha muda; taratibu za kiwango cha chini zaidi

KDE lazima ijumuishe katika taratibu zake za malalamiko rasmi yaliyoandikwa ratiba ya muda wa siku 60 baada ya malalamiko kuwasilishwa ili:

1. Kufanya uchunguzi huru kwenye eneo, ikiwa KDE itaamua kuwa uchunguzi ni muhimu;

2. Kumpa mlalamishi fursa ya kuwasilisha taarifa za ziada, ama kwa mdomo au kwa maandishi, kuhusu madai katika malalamiko;
3. Kuipa wilaya ya shule au shirika lingine la umma fursa ya kujibu malalamiko ikiwa ni pamoja na, kwa hiari ya shirika,
  - (a) Mapendekezo ya kutatua malalamiko; **na**
  - (b) Fursa kwa mzazi ambaye amewasilisha malalamiko na shirika kukubali kwa hiari kushiriki katika upatanishi;
4. Kukagua taarifa zote husika na kufanya uamuzi huru kama wilaya ya shule au shirika lingine la umma linakiuka mahitaji ya Sehemu ya B ya IDEA; **na**
5. Kutoa uamuzi ulioandikwa kwa mlalamikaji unaoshughulikia kila madai katika malalamiko na unaojumuisha:
  - (a) Matokeo ya ukweli na hitimisho; **na**
  - (b) Sababu za uamuzi wa mwisho wa KDE.

Uongezaji wa muda; uamuzi wa mwisho; utekelezaji

Taratibu za malalamiko rasmi yaliyoandikwa za KDE, zilizoelezwa hapo juu, pia lazima:

1. Ziruhusu uongezaji wa muda wa siku 60 ikiwa tu:
  - (a) Hali za kipekee zipo kwa kuzingatia malalamiko fulani; **au**
  - (b) mzazi na wilaya ya shule au shirika lingine la umma linalohusika kwa hiari linakubali kuongezwa kwa muda wa kutatua suala hilo kupitia upatanishi au njia mbadala ya usuluhishaji wa migogoro.
2. Zijumuishe taratibu za utekelezaji fanisi wa uamuzi wa mwisho wa KDE, ikiwa inahitajika, ikiwa ni pamoja na:
  - (a) Shughuli za usaidizi wa kiufundi;
  - (b) Mazungumzo; **na**
  - (c) Hatua za urekebishaji ili kufikia utifu.

Malalamiko ya jimbo na usikilizaji wa utaratibu unaostahili

Ikiwa malalamiko rasmi yaliyoandikwa ya Jimbo yamepokelewa ambayo pia ni mada ya usikilizaji wa utaratibu unaostahili kama ilivyoelezwa hapa chini chini ya kichwa cha, **Kuwasilisha Malalamiko ya Utaratibu Unaostahili**, au malalamiko rasmi yaliyoandikwa yana masuala mengi ambayo moja au zaidi ni sehemu ya usikilizaji wa kesi hiyo, KDE lazima iweke kando malalamiko rasmi yaliyoandikwa, au sehemu yake yoyote ambayo inashughulikiwa katika usikilizaji wa utaratibu unaostahili, hadi usikilizaji wa kesi uhitimishwe. Suala lolote katika malalamiko rasmi yaliyoandikwa ambalo si sehemu ya usikilizaji wa utaratibu unaostahili lazima litatuliwe kwa kutumia kikomo cha muda na taratibu zilizoelezwa hapo juu kwa malalamiko rasmi yaliyoandikwa.

Ikiwa suala lililoibuliwa katika malalamiko rasmi yaliyoandikwa hapo awali limeamuliwa katika usikilizaji wa utaratibu unaostahili unahusisha wahusika sawa (wewe na wilaya ya shule), basi uamuzi wa usikilizaji wa utaratibu unaostahili unashurutisha kwa suala hilo. KDE lazima ijulishe mlalamishi kwamba uamuzi wa usikilizaji wa utaratibu unaostahili unashurutisha.

Malalamiko rasmi yaliyoandikwa yanayodai kushindwa kwa wilaya ya shule au shirika lingine la umma kutekeleza uamuzi wa usikilizaji wa utaratibu unaostahili lazima yatatuliwe na KDE.

KUWASILISHA MALALAMIKO (RASMI

YALIYOANDIKWA) 34 CFR §300.153

Shirika au mtu binafsi anaweza kuwasilisha malalamiko yaliyosainiwa, rasmi yaliyoandikwa chini ya taratibu zilizoelezwa hapo juu.

Malalamiko hayo yanapaswa kujumuisha:

1. Taarifa kwamba wilaya ya shule au shirika lingine la umma limekiuka masharti ya Sehemu ya B ya IDEA au kanuni zake;
2. Ukweli ambao taarifa hiyo inategemea;
3. Saini na maelezo ya mawasiliano ya mlalamishi; na
4. Ikiwa ni madai ya ukiukaji kuhusu mtoto mahususi:
  - (a) Jina la mtoto na anwani ya makazi ya mtoto huyo;
  - (b) Jina la shule ambayo mtoto huyo anahudhuria;
  - (c) Katika hali ambapo mtoto au kijana hana makazi, maelezo ya mawasiliano yanayopatikana kwa mtoto, na jina la shule ambayo mtoto anahudhuria;
  - (d) Maelezo ya asili ya tatizo la mtoto, ikiwa ni pamoja na ukweli unaohusiana na tatizo; na
  - (e) Usuluhishaji unaopendekezwa wa tatizo kwa kiwango kinachojulikana na kupatikana kwa mhusika anayewasilisha malalamiko wakati malalamiko yanawasilishwa.

Malalamiko lazima yadai ukiukaji ambao ulitokea si zaidi ya mwaka mmoja kabla ya tarehe ambayo KDE inapokea malalamiko, kama ilivyoelezwa chini ya kichwa cha kwa ***Kupitishwa kwa Taratibu za Malalamiko Rasmi Yaliyoandikwa ya Jimbo.***

Malalamiko yatatumwa kwa:

Director, Division of IDEA Monitoring and Results
Idara ya Elimu ya Kentucky 300
Sower Blvd., 4th Floor Frankfort,
Kentucky 40601
502.564.4970

Mhusika anayewasilisha malalamiko rasmi yaliyoandikwa lazima atume nakala ya malalamiko kwa wilaya ya shule au shirika lingine la umma linalomhudumia mtoto wakati huo huo mhusika anapowasilisha malalamiko kwa KDE.

TARATIBU ZA MALALAMIKO YA UTARATIBU UNAOSTAHILI**KWASILISHA MALALAMIKO YA UTARATIBU UNAOSTAHILI (OMBI LA USIKILIZAJI WA UTARATIBU UNAOSTAHILI)****34 CFR §300.507****Jumla**

Wewe au wilaya ya shule mnaweza kuwasilisha ombi la usikilizaji wa utaratibu unaostahili juu ya jambo lolote linalohusiana na pendekezo au kukataa kuanzisha au kubadilisha utambuzi, tathmini au uwekaji wa elimu ya mtoto wako au utoaji wa elimu umma inayofaa ya bila malipo (free appropriate public education (FAPE)) kwa mtoto wako.

Ombi la usikilizaji lazima lidai ukiukaji uliotokea si zaidi ya miaka mitatu kabla ya wewe au wilaya ya shule kugundua au kunapaswa kugundua kuhusu hatua inayodaiwa ambayo ni msingi wa malalamiko ya utaratibu unaostahili.

Ratiba ya muda hapo juu haitumiki kwako ikiwa ulishindwa kuwasilisha ombi la usikilizaji ndani ya ratiba kwa sababu:

1. Wilaya ya shule ilipotosha kwamba ilikuwa imetatua masuala yaliyobainishwa katika malalamiko; **au**
2. Wilaya ya shule ilizuia habari kutoka kwako ambazo ilihitajika kukupa chini ya Sehemu B ya IDEA.

Taarifa kwa wazazi

Wilaya ya shule lazima ikujulisha juu ya huduma yoyote ya kisheria ya bila malipo au ya gharama nafuu na huduma zingine zinazofaa zinazopatikana katika eneo ulipo ikiwa unaomba taarifa, **au** ikiwa wewe au wilaya ya shule mtawasilisha ombi la usikilizaji.

MALALAMIKO YA UTARATIBU UNAOSTAHILI (OMBI LA USIKILIZAJI WA**UTARATIBU UNAOSTAHILI) 34 CFR §300.508****Jumla**

Ili kuomba usikilizaji, wewe au wilaya ya shule (au wakili wako au wakili wa wilaya ya shule) lazima mwasilishe malalamiko ya utaratibu unaostahili (ombi la usikilizaji) kwa mhusika huyo mwingine. Ombi la usikilizaji lazima lijumuishe maudhui yote yaliyoorodheshwa hapa chini na lazima lihifadhiwe kwa siri.

Wewe au wilaya ya shule, yoyote ambaye aliwasilisha ombi la usikilizaji, lazima pia atume nakala ya ombi hilo kwa KDE.

Maudhui ya malalamiko (ombi la usikilizaji)

Malalamiko ya utaratibu unaostahili (ombi la usikilizaji) lazima yajumuishe:

1. Jina la mtoto;
2. Anwani ya makazi ya mtoto;
3. Jina la shule ya mtoto;
4. Maelezo ya asili ya tatizo la mtoto kuhusiana na hatua iliyopendekezwa au iliyokataliwa, ikiwa ni pamoja na ukweli unaohusiana na tatizo; **na**
5. Suluhisho linalopendekezwa la tatizo kwa kiwango kinachojulikana na kupatikana kwako au wilaya ya shule kwa wakati huo.
6. Ikiwa mtoto ni mtoto au kijana asiye na makazi, ombi la usikilizaji lazima liwe na maelezo ya mawasiliano ya mtoto na jina la shule ya mtoto;

Ombi la usikilizaji wa utaratibu unaostahili litatumwa kwa:

Director, Division of IDEA Monitoring and Results
Idara ya Elimu ya Kentucky 300
Sower Blvd., 4th Floor Frankfort,
Kentucky 40601
502.564.4970

Notisi inahitajika kabla ya usikilizaji juu ya ombi la usikilizaji wa utaratibu unaostahili

Wewe au wilaya ya shule hamtaweza kuwa na usikilizaji wa utaratibu unaostahili hadi wewe au wilaya ya shule (au mwanasheria wako au mwanasheria wa wilaya ya shule), iwasilishe ombi la utaratibu unaostahili linalojumuisha taarifa iliyoorodheshwa hapo juu.

Utoshaji wa ombi la usikilizaji wa utaratibu unaostahili

Ili usikilizaji wa utaratibu unaostahili uweze kuendelea, ombi la usikilizaji lazima lichukuliwe kuwa linatosha. Mhusika anayewasilisha ombi la usikilizaji anaweza kuchukulia kuwa ombi lina taarifa zote zinazohitajika na linatosha, isipokuwa mhusika anayepokea malalamiko ya utaratibu unaostahili atoe pingamizi la maandishi.

Ili kutoa pingamizi, mhusika anayepokea lazima, ndani ya siku 15 za kalenda baada ya kupokea ombi la usikilizaji, atume notisi iliyoandikwa kwa afisa wa usikilizaji na kwa mhusika huyo mwingine aliyeomba usikilizaji. Pingamizi lililoandikwa la mhusika anayepokea lazima lieleze kwamba ombi la usikilizaji wa utaratibu unaostahili halijumuishi masharti ya IDEA kwa ombi la usikilizaji kama ilivyoorodheshwa hapo juu.

Ndani ya siku tano za kalenda ya kupokea notisi iliyoandikwa, afisa wa usikilizaji lazima aamue ikiwa ombi la usikilizaji linakidhi masharti yaliyoorodheshwa hapo juu. Afisa wa usikilizaji lazima akujulishe wewe na wilaya ya shule kwa maandishi mara moja.

Marekebisho ya malalamiko

Wewe au wilaya ya shule mnaweza kufanya mabadiliko kwenye malalamiko ikiwa:

1. Mhusika huyo mwingine anakubali mabadiliko kwa maandishi na anapewa nafasi ya kutatua malalamiko ya utaratibu unaostahili kupitia mkutano wa usuluhishaji, ulioelezwa hapa chini; **au**
2. Kwa muda usiozidi siku tano kabla ya kuanza kwa usikilizaji wa utaratibu unaostahili, afisa wa usikilizaji anatoa ruhusa ya mabadiliko.

Ikiwa mhusika anayeomba usikilizaji (wewe au wilaya ya shule) anafanya mabadiliko kwa ombi la usikilizaji wa utaratibu unaostahili, ratiba za mkutano wa usuluhishaji (ndani ya siku 15 za kalenda ya kupokea malalamiko) na kipindi cha muda wa usuluhishaji (ndani ya siku 30 za kalenda za kupokea malalamiko) huanza tena tarehe ambayo malalamiko yaliyorekebisha yanawasilishwa.

Majibu ya shirika la elimu la eneo (Local educational agency (LEA)) au wilaya ya shule kwa malalamiko ya utaratibu unaostahili (ombi la usikilizaji)

Ikiwa wilaya ya shule haijatumia taarifa iliyoandikwa ya awali, kama ilivyoelezwa chini ya kichwa cha **Notisi Iliyoandikwa ya Mapema**, kuhusu suala lililomo katika ombi lako la usikilizaji, wilaya lazima ikutumie jibu ndani ya siku 10 za kalenda baada ya kupokea ombi la usikilizaji. Jibu hilo lazima lijumuishe:

1. Maelezo ya kwa nini wilaya ya shule ilipendekeza au kukataa kuchukua hatua iliyoibuliwa katika malalamiko ya utaratibu unaostahili;
2. Maelezo ya chaguo zingine ambazo Timu ya mpango wa elimu binafsi (individualized education program (IEP)) ya mtoto wako ilizingatia na sababu kwa nini chaguo hizo zilikataliwa;
3. Maelezo ya kila utaratibu wa tathmini, ukadiriaji, rekodi, au ripoti ambayo wilaya ya shule ilitumia kama msingi wa hatua iliyopendekezwa au iliyokataliwa; **na**
4. Maelezo ya mambo mengine muhimu kwa hatua iliyopendekezwa au kukataliwa na wilaya ya shule.

Kutoa taarifa katika vipengee vya 1-4 hapo juu hakuzui wilaya ya shule kudai kuwa ombi lako la usikilizaji wa utaratibu unaostahili halikutosha.

Majibu mengine ya mhusika huyo mwingine kwa malalamiko ya utaratibu unaostahili (ombi la usikilizaji)

Isipokuwa kama ilivyoelezwa hapo juu, chini ya majibu ya **shirika la elimu la eneo (LEA) au ya wilaya ya shule kwa malalamiko ya utaratibu unaostahili (ombi la usikilizaji)**, mhusika anayepokea ombi la usikilizaji lazima atumie mhusika huyo mwingine jibu ambalo linashughulikia masuala yaliyoibuliwa katika ombi la usikilizaji. Jibu lazima litumwe ndani ya siku 10 za kalenda baada ya kupokea ombi la usikilizaji.

FOMU ZA MFANO

34 CFR §300.509

KDE lazima iunde fomu za mfano za kukusaidia kuwasilisha ombi la usikilizaji wa utaratibu unaostahili na malalamiko rasmi yaliyoandikwa. Hata hivyo, sio lazima utumie fomu hizi za mfano. Unaweza kutumia fomu ya KDE au fomu nyingine inayofaa ya mfano, mradi inajumuisha taarifa inayohitajika ya kuwasilisha ombi la usikilizaji wa utaratibu unaostahili au malalamiko rasmi yaliyoandikwa.

UPATANISHI

34 CFR §300.506

Jumla

Wilaya ya shule lazima iweke utaratibu unaokuruhusu wewe na wilaya ya shule kutatua kutokubaliana kwa suala lolote chini ya Sehemu ya B ya IDEA, ikiwa ni pamoja na masuala yanayojitokeza kabla ya kuwasilisha ombi la usikilizaji wa utaratibu unaostahili. Kwa hivyo, upatanishi unapatikana kutatua migogoro chini ya IDEA, hata ikiwa haujaomba usikilizaji wa utaratibu unaostahili kama ilivyoelezwa chini ya kichwa, **Kuwasilisha Malalamiko ya Utaratibu Unaostahili (Ombi la Usikilizaji wa Utaratibu Unaostahili)**.

Masharti

Taratibu lazima zihakikishe kuwa utaratibu wa upatanishi:

1. Ni wa hiari kwa upande wako na upande wa wilaya ya shule;
2. Hautumiki kukunyima au kuchelewesha haki yako ya usikilizaji wa utaratibu unaostahili, au kukunyima haki zingine zozote ulizo nazo chini ya IDEA; **na**
3. Unafanywa na mpatanishi aliyehitimu na asiye na upendeleo ambaye amefundishwa katika mbinu bora za upatanishi.

KDE lazima iwe na orodha ya wapatanishi waliohitimu na wanaojua sheria na kanuni zinazohusiana na utoaji wa elimu maalum na huduma zinazohusiana. KDE lazima ichague wapatanishi kwa nasibu, mzunguko au msingi mwingine usio na upendeleo.

KDE inawajibika kulipia gharama ya utaratibu wa upatanishi, ikiwa pamoja na gharama za mikutano.

Kila mkutano katika utaratibu wa upatanishi lazima upangwe kwa wakati unaofaa usiozidi siku sitini (60) na ufanyike mahali ambapo ni rahisi kwako na kwa wilaya ya shule.

Ikiwa wewe na wilaya ya shule msuluhishe mgogoro kupitia utaratibu wa upatanishi, pande zote mbili lazima ziingie katika makubaliano ya kisheria ambayo yanaweka usuluhishaji na:

1. Yanayosema kuwa majadiliano yote yaliyotokea wakati wa utaratibu wa upatanishi yatabaki kuwa ya siri na hayawezi kutumika kama ushahidi katika utaratibu wowote wa baadaye wa usikilizaji wa utaratibu unaostahili au kesi ya kiraia; **na**
2. Yatiwe saina na wewe na mwakilishi wa wilaya ya shule ambaye ana mamlaka ya kushurutisha wilaya ya shule.

Makubaliano ya upatanishi yaliyoandikwa, yaliyosainiwa yanaweza kutekelezwa katika mahakama yoyote yenye mamlaka katika Jimbo (mahakama ambayo ina mamlaka chini ya sheria ya Kentucky kusikiliza aina hii ya kesi) au katika mahakama ya wilaya ya Shirikisho la Marekani.

Majadiliano yaliyotokea wakati wa utaratibu wa upatanishi lazima yawe ya siri. Hayawezi kutumika kama ushahidi katika kesi yoyote ya baadaye ya usikilizaji wa utaratibu unaostahili au kesi ya kiraia kwenye mahakama yoyote ya Shirikisho au Jimbo.

Kutopedelea kwa mpatanishi

Mpatanishi:

1. Hatakuwa mfanyakazi wa KDE au wilaya ya shule ambayo inahusika katika elimu au utunzaji wa mtoto wako; **na**
2. Hatakuwa na maslahi ya kibinafsi au ya kitaalamu ambayo yanagongana na uamuzi wa mpatanishi.

Mtu ambaye vinginevyo anastahili kama mpatanishi sio mfanyakazi wa KDE au wilaya ya shule kwa sababu tu analipwa na KDE au wilaya ilikutumikia kama mpatanishi.

UWEKAJI WA MTOTO WAKATI OMBI NA USIKILIZAJI WA UTARATIBU UNAOSTAHILI UNASUBIRI (KANUNI YA "KUENDELEA") 34

CFR §300.518

Isipokuwa kama ilivyoelezwa hapa chini chini ya kichwa CHA, **TARATIBU WAKATI WA KUWAADHIBU WATOTO WENYE ULEMAVU**, mara tu ombi la usikilizaji wa utaratibu unaostahili linatumwa kwa mhusika huyo mwingine, wakati wa kipindi cha utaratibu wa usuluhishaji, na wakati wa kusubiri uamuzi wa usikilizaji wowote wa utaratibu unaostahili au kesi ya mahakama, isipokuwa wewe na Jimbo au wilaya ya shule mkubaliane vinginevyo, Mtoto wako lazima abaki katika uwekaji wake wa sasa wa elimu.

Ikiwa usikilizaji wa utaratibu unaostahili unahusisha maombi ya kuandikishwa kwa mara ya kwanza kwenye shule ya umma, mtoto wako, kwa idhini yako, lazima awekewe katika mpango wa kawaida wa shule ya umma hadi kukamilika kwa kesi zote hizo.

Ikiwa usikilizaji wa utaratibu unaostahili unahusisha maombi ya huduma za kwanza chini ya IDEA kwa mtoto ambaye anabadilisha kutoka First Steps kwenda shule ya awali na ambaye hastahili tena huduma za First Steps kwa sababu mtoto ametimiza miaka mitatu, wilaya ya shule haihitajiki kutoa huduma za First Steps ambazo mtoto amekuwa akipokea. Ikiwa mtoto atapatikana anastahiki chini ya IDEA kwa huduma za shule ya awali na unakubali mtoto kupata elimu maalum na huduma zinazohusiana kwa mara ya kwanza, basi, ikisubiri matokeo ya rufaa yoyote, wilaya ya shule lazima itoe elimu maalum na huduma zinazohusiana ambazo hazipingwi (zile ambazo wewe na wilaya ya shule nyote mnakubaliana).

UTARATIBU WA

USULUHISHAJI 34 CFR

§300.510

Mkutano wa usuluhishaji

Ndani ya siku 15 za kupokea notisi ya malalamiko yako ya utaratibu unaostahili, na kabla ya kuanza kwa usikilizaji wa utaratibu unaostahili, wilaya ya shule lazima ikutane na wewe na mjumbe au wajumbe husika wa Kamati ya Uandikishaji na Utoaji (ARC) ambao wana ujuzi mahususi wa ukweli uliotambuliwa katika ombi lako la usikilizaji wa utaratibu unaostahili. Mkutano huo:

1. Lazima ujumuishe mwakilishi wa wilaya ya shule ambaye ana mamlaka ya kufanya maamuzi kwa niaba ya wilaya ya shule; **na**
2. Haupaswi kujumuisha mwanasheria wa wilaya ya shule isipokuwa wewe mwenyewe una mwanasheria.

Wewe na wilaya ya shule mnaamua wajumbe husika wa ARC watakaohudhuria mkutano.

Madhumuni ya mkutano ni wewe kujadili ombi lako la usikilizaji, na ukweli ambao ni msingi wa ombi, ili wilaya ya shule iwe na fursa ya kutatua mgogoro.

Mkutano wa usuluhishaji sio lazima ufanywe ikiwa:

1. Wewe na wilaya ya shule mnakubaliana kwa maandishi kuondoa mkutano huo; **au**
2. Wewe na wilaya ya shule mnakubali kutumia utaratibu wa upatanishi, kama ilivyoelezwa chini ya kichwa cha **Upatanishi**.

Kipindi cha usuluhishaji

Ikiwa wilaya ya shule haijatatua maswala yaliyoibuliwa katika ombi lako la usikilizaji kwa kuridhika kwako ndani ya siku 30 baada ya kupokea ombi la usikilizaji (wakati wa kipindi cha utaratibu wa usuluhishaji), usilikizaji wa utaratibu unaostahili unaweza kutokea.

Muda wa siku 45 wa kutoa uamuzi wa mwisho huanza wakati wa kumalizika kwa kipindi cha usuluhishaji cha siku 30, isipokuwa marekebisho fulani yafanywe wakati wa kipindi cha usuluhishaji cha siku 30, kama ilivyoelezwa hapa chini.

Isipokuwa ambapo wewe na wilaya ya shule mmekubaliana kuondoa utaratibu wa usuluhishaji au kutumia upatanishi, kushindwa kwako kushiriki katika mkutano wa usuluhishaji kutachelewesha ratiba za utaratibu wa usuluhishaji na usilikizaji wa utaratibu unaostahili hadi utakapokubali kushiriki katika mkutano.

Ikiwa baada ya kufanya juhudi za busara na kuweka kumbukumbu za juhudi hizo, wilaya ya shule haiwezi kupata ushiriki wako katika mkutano wa usuluhishaji, wilaya ya shule inaweza, mwishoni mwa kipindi cha usuluhishaji cha siku 30, kuomba kwamba afisa wa usikilizaji aondoe malalamiko yako ya utaratibu unaostahili. Kumbukumbu za juhudi za wilaya lazima zijumishe rekodi ya majaribio yake ya kupanga makubaliano yanayokubaliwa na pande zote kwa saa na mahali, kama vile:

1. Rekodi za kina za simu zilizopigwa au kujaribiwa kupigwa na matokeo ya simu hizo;
2. Nakala za mawasiliano ulizotumiwa na majibu yoyote yaliyopokelewa; na
3. Rekodi za kina za ziara zilizofanywa nyumbani kwako au mahali pa kazi na matokeo ya ziara hizo.

Ikiwa wilaya ya shule itashindwa kuandaa mkutano wa usuluhishaji ndani ya siku 15 baada ya kupokea notisi ya ombi lako la usikilizaji **au** ishindwe kushiriki katika mkutano wa usuluhishaji, unaweza kumwomba afisa wa usikilizaji kuagiza kwamba ratiba ya siku 45 ya usilikizaji wa utaratibu unaostahili ianze.

Marekebisho ya kipindi cha siku 30 cha usuluhishaji

Ikiwa wewe na wilaya ya shule mnakubaliana kwa maandishi kuondoa mkutano wa usuluhishaji, basi ratiba ya siku 45 ya usilikizaji wa utaratibu unaostahili inaanza siku inayofuata.

Baada ya kuanza kwa upatanishi au mkutano wa usuluhishaji na kabla ya mwisho wa kipindi cha usuluhishaji cha siku 30, ikiwa wewe na wilaya ya shule mnakubaliana kwa maandishi kwamba hakuna makubaliano yanayowezekana, basi muda wa siku 45 wa usilikizaji wa utaratibu unaostahili unaanza siku inayofuata.

Ikiwa wewe na wilaya ya shule mnakubaliana kutumia utaratibu wa upatanishi, mwishoni mwa kipindi cha usuluhishaji cha siku 30, pande zote mbili zinaweza kukubaliana kwa maandishi kuendelea na upatanishi hadi makubaliano yatakapofikiwa.

Hata hivyo, ikiwa wewe au wilaya ya shule inajiondoa kutoka kwa utaratibu wa upatanishi, basi muda wa siku 45 wa usilikizaji wa utaratibu unaostahili unaanza siku inayofuata.

Makubaliano yaliyoandikwa ya maafikiano

Ikiwa suluhisho la mgogoro limefikwa katika mkutano wa usuluhishaji, wewe na wilaya ya shule lazima mfanye makubaliano ya kisheria ambayo ni:

1. Yanasainiwa na wewe na mwakilishi wa wilaya ya shule ambaye ana mamlaka ya kushurutisha wilaya ya shule; **na**
2. Yanayoweza kutekelezwa katika mahakama yoyote ya mamlaka husika ya Jimbo (mahakama ambayo ina mamlaka chini ya sheria ya Kentucky kusikiliza kesi ya aina hii) au katika mahakama ya wilaya ya Shirikisho la Marekani.

Kipindi cha ukaguzi wa makubaliano

Ikiwa wewe na wilaya ya shule mtakubali makubaliano kama matokeo ya mkutano wa usuluhishaji, ama mhusika yeyote (wewe au wilaya ya shule) anaweza kubatilisha makubaliano ndani ya siku 3 za kazi za wakati ambapo nyote wewe na wilaya ya shule mlitia saina makubaliano.

UFAFANUZI - SIKU; SIKU YA KAZI**34 CFR §300.11**

Siku inamaanisha siku ya kalenda, isipokuwa kama imeonyeshwa vinginevyo kama siku ya kazi au siku ya shule.

Siku ya kazi inamaanisha Jumatatu hadi Ijumaa, isipokuwa kwa sikukuu za Shirikisho na Jimbo (isipokuwa sikukuu hizo zimejumuishwa hasa katika ufafanuzi wa siku ya kazi).

USIKILIZAJI WA MAOMBI YA USIKILIZAJI/ MALALAMIKO YA UTARATIBU UNAOSTAHILI**USIKILIZAJI WA UTARATIBU UNAOSTAHILI****USIO NA UPENDELEO 34 CFR §300.511****Jumla**

Wakati wowote ombi la usikilizaji wa utaratibu unaostahili linawasilishwa, wewe au wilaya ya shule inayohusika katika mgogoro lazima muwe na fursa ya usikilizaji wa utaratibu unaostahili usio na upendeleo, kama ilivyoelezwa katika sehemu za ***Ombi la Usikilizaji/Malalamiko ya Utaratibu Unaostahili*** na Utaratibu wa Usuluhishaji.

Afisa wa usikilizaji asiye na upendeleo

Kwa kiwango cha chini zaidi, afisa wa usikilizaji:

1. Hapaswi kuwa mfanyakazi wa KDE au wilaya ya shule ambayo inahusika katika elimu au utunzaji wa mtoto. Hata hivyo, mtu sio mfanyakazi wa shirika kwa sababu tu analipwa na shirika hilo kutumikia kama afisa wa usikilizaji;
2. Hapaswi kuwa na maslahi ya kibinafsi au ya kitaaluma ambayo yanagongana na uamuzi wa afisa wa usikilizaji katika usikilizaji;
3. Lazima awe na ujuzi na kuelewa masharti ya IDEA, na kanuni za Shirikisho na Jimbo zinazohusiana na IDEA, na fasiri za kisheria za IDEA na mahakama za Shirikisho na Jimbo; **na**
4. Lazima awe na ujuzi na uwezo wa kuandaa vikao vya usikilizaji, na kufanya na kuandika maamuzi, kulingana na utaalumu sahihi wa kisheria.

Kila wilaya ya shule lazima iwe na orodha ya watu hao ambao wanahudumu kama maafisa wa usikilizaji ambao inajumuisha taarifa ya sifa za kila afisa wa usikilizaji.

Suala la linalosikilizwa kwa usikilizaji wa utaratibu unaostahili

Mhusika (wewe au wilaya ya shule) ambaye anaomba usikilizaji wa utaratibu unaostahili haruhusiwi kuongeza masuala katika usikilizaji wa utaratibu unaostahili ambayo hayakushughulikiwa katika malalamiko ya utaratibu unaostahili, isipokuwa mhusika huyo mwingine akubali.

Muda wa kuomba usikilizaji

Wewe au wilaya ya shule lazima muombe usikilizaji usio na upendeleo wa malalamiko ya utaratibu unaostahili ndani ya miaka mitatu ya tarehe ambayo wewe au wilaya ya shule ilijua au ilipaswa kujua kuhusu suala lililoshughulikiwa katika malalamiko.

Hali za kipekee katika ratiba ya muda

Muda wa miaka mitatu hautumiki kwako ikiwa huwezi kuwasilisha malalamiko ya utaratibu unaostahili kwa sababu:

1. Wilaya ya shule haikukupa notisi iliyoandikwa ya mapema au notisi ya ulinzi wa utaratibu; **au**
2. Wilaya ya shule ilipotosha kwamba ilikuwa imesuluhisha tatizo au suala ambalo unaibua katika malalamiko yako; **au**
3. Wilaya ya shule ilizuia taarifa kutoka kwako ambayo ilikuwa muhimu kwa maswala ya usikilizaji.

HAKI ZA USIKILIZAJI**34 CFR §300.512****Jumla**

Mhusika yeyote wa usikilizaji wa utaratibu unaostahili (ikiwa ni pamoja na usikilizaji unaohusiana na taratibu za nidhamu) au rufaa, kama ilivyoelezwa chini ya kichwa kidogo **Rufaa za maamuzi; ukaguzi usio na upendeleo** ana haki ya:

1. Kuandamana na kushauriwa na mwanasheria na/au watu wenye ujuzi au mafunzo maalum kuhusu matatizo ya watoto wenye ulemavu;
2. Kuwasilisha ushahidi na kuhoji, kuchunguza, na kuhitaji mahudhurio ya mashahidi;
3. Kuzuia kuletwa kwa ushahidi wowote katika kesi ambao haujafichuliwa kwa mhusika huyo mwingine angalau siku tano za kazi kabla ya usikilizaji;
4. Kupata rekodi iliyoandikwa, au, kwa chaguo lako, rekodi ya elektroniki, ya neno kwa neno ya usikilizaji; **na**
5. Kupata matokeo yaliyoandikwa, au, kwa chaguo lako, ya elektroniki ya ukweli na maamuzi.

Ufichuzi wa ziada wa taarifa

Angalau siku tano za kazi kabla ya usikilizaji wa utaratibu unaostahili, wewe na wilaya ya shule lazima mfichue kwa mwingine tathmini zote zilizokamilishwa kufikia tarehe hiyo na mapendekezo kulingana na tathmini hizo ambazo wewe au wilaya ya shule mnakusudia kutumia wakati wa usikilizaji.

Afisa wa usikilizaji anaweza kuzuia mhusika yeyote ambaye anashindwa kuzingatia masharti haya kutokana na kuleta tathmini husika au mapendekezo wakati wa usikilizaji bila idhini ya mhusika huyo mwingine.

Haki za wazazi wakati wa usikilizaji

Lazima uwe na haki ya:

1. Kuleta mtoto wako;
2. Kufungua kesi kwa umma; **na**
3. Kupata rekodi ya usikilizaji, matokeo ya ukweli na maamuzi yaliyotolewa bila kulipishwa.

MAAMUZI YA**USIKILIZAJI 34 CFR****§300.513****Uamuzi wa afisa wa usikilizaji**

Uamuzi wa afisa wa usikilizaji juu ya ikiwa mtoto wako alipokea elimu ya umma inayofaa ya bila malipo (free appropriate public education (FAPE)) lazima utegemea misingi inayotosha.

Katika masuala yanayodai ukiukaji wa utaratibu, afisa wa usikilizaji anaweza kugundua kuwa mtoto wako hakupokea FAPE tu ikiwa mapungufu ya utaratibu:

1. Yaliingilia haki ya mtoto wako ya kupata elimu ya umma inayofaa ya bila malipo (free appropriate public education (FAPE));
2. Yaliingilia sana fursa yako ya kushiriki katika utaratibu wa kufanya maamuzi kuhusu utoaji wa elimu ya umma inayofaa ya bila malipo (free appropriate public education (FAPE)) kwa mtoto wako; **au**

3. Yalisababisha kunyimwa manufaa ya kielimu.

Maelekezo ya kufasiri masharti

Hakuna masharti yaliyoelezwa hapo juu yanaweza kufasiriwa kuzuia afisa wa usikilizaji kuagiza wilaya ya shule kuzingatia masharti katika sehemu ya ulinzi wa utaratibu wa kanuni za Shirikisho chini ya Sehemu ya B ya IDEA (34 CFR §300.500 hadi 300.536).

Hakuna masharti hata moja chini ya mada: ***Kuwasilisha Ombi la Usikilizaji/Malalamiko ya Utaratibu Unaostahili; Ombi la Usikilizaji/Malalamiko ya Utaratibu Unaostahili; Fomu za Mfano; Utaratibu wa Usuluhishaji; Usikilizaji wa Utaratibu Unastahili Usio na Upendeleo; Haki za Usikilizaji; na Maamuzi ya Usikilizaji*** (34 CFR §300.507 hadi 300.513), yanaweza kuathiri haki yako ya kuwasilisha kwa KDE rufaa ya uamuzi wa usikilizaji wa utaratibu unaostahili.

Ombi tofauti kwa ajili ya usikilizaji wa utaratibu unaostahili

Hakuna chochote katika sehemu ya ulinzi wa utaratibu ya kanuni za Shirikisho chini ya Sehemu ya B ya IDEA (34 CFR §300.500 hadi 300.536) kinaweza kufasiriwa kukuzuia kuwasilisha malalamiko tofauti ya utaratibu unaostahili juu ya suala tofauti na malalamiko ya utaratibu unaostahili uliowasilishwa tayari.

Matokeo na uamuzi wa jopo la ushauri na umma kwa jumla

KDE, baada ya kufuta taarifa yoyote ya kibinafsi, lazima:

1. Itoe matokeo na maamuzi katika usikilizaji wa utaratibu unaostahili au itume rufaa kwa jopo la ushauri wa elimu maalum ya Jimbo; **na**
2. Kufanya matokeo na maamuzi hayo yapatikane kwa umma.

MAOMBI

MWISHO WA UAMUZI; RUFAA; UKAGUZI USIO NA

UPENDELEO 34 CFR §300.514

Mwisho wa uamuzi wa usikilizaji

Uamuzi uliofanywa katika usikilizaji wa utaratibu unaostahili (ikiwa ni pamoja na usikilizaji unahusiana na taratibu za nidhamu) ni wa mwisho, isipokuwa kwamba mhusika yeyote katika usikilizaji (wewe au wilaya ya shule) anaweza kukata rufaa ya uamuzi kwa Bodi ya Rufaa ya Watoto wa Kipekee (Exceptional Children Appeals Board (ECAB)) ya KDE

Rufaa ya maamuzi; ukaguzi usio na upendeleo

Ikiwa mhusika yeyote (wewe au wilaya ya shule) hakubaliani na matokeo na uamuzi wa afisa wa usikilizaji, rufaa inaweza kukatwa kwa ECAB.

Ikiwa kuna rufaa, ECAB lazima ifanye ukaguzi usio na upendeleo wa matokeo na uamuzi uliokataliwa. Wajumbe wa ECAB wanaofanya ukaguzi lazima:

1. Wachunguze rekodi nzima ya usikilizaji;
2. Wahakikisha kuwa taratibu za usikilizaji zinaendana na msharti ya usikilizaji unaostahili;
3. Watafute ushahidi wa ziada ikiwa ni lazima. Ikiwa usikilizaji unafanyika ili kupokea ushahidi wa ziada, haki za usikilizaji zilizoenezwa hapo juu chini ya kichwa cha **Haki za Usikilizaji** zinatumika;
4. Wawape wahusika fursa ya kutoa hoja ya mdomo au maandishi, au zote mbili, kwa hiari ya afisa wa ukaguzi;
5. Wafanye uamuzi huru juu ya kukamilika kwa ukaguzi; **Na**
6. Wakupe wewe na wilaya ya shule nakala ya maandishi, au, kwa chaguo lako, matokeo ya elektroniki ya ukweli na maamuzi.

Matokeo na uamuzi wa jopo la ushauri na umma kwa jumla

KDE, baada ya kufuta taarifa yoyote ya kibinafsi, lazima:

1. Watoe matokeo na maamuzi ya rufaa kwa jopo la ushauri wa elimu maalum la Jimbo; **na**
2. Kufanya matokeo na maamuzi hayo yapatikane kwa umma.

Mwisho wa uamuzi wa ukaguzi

Uamuzi unaofanywa na ECAB ni wa mwisho isipokuwa wewe au wilaya ya shule muwasilishe kesi ya hatua ya kiraia, kama ilivyoelezwa hapa chini.

RATIBA NA UFAAFU WA USIKILIZAJI NA UKAGUZI 34 CFR §300.515

KDE lazima ihakikishe kabla ya siku 45 baada ya kumalizika kwa kipindi cha siku 30 kwa mikutano ya usuluhishaji **au**, kama ilivyoelezwa chini ya kichwa kidogo **Marekebisho kwa kipindi cha usuluhishaji cha siku 30**, na kabla ya siku 45 baada ya kumalizika kwa kipindi kilichorekebishwa cha muda:

1. Uamuzi wa mwisho umefikiwa katika kikao hicho cha usikilizaji; **na**
2. Nakala ya uamuzi imetumwa kwako na kwa wilaya ya shule.

KDE lazima pia ihakikishe kwamba kabla ya siku 30 baada ya kupokea ombi kwa ajili ya ukaguzi wa uamuzi wa usikilizaji:

1. Uamuzi wa mwisho unafikiwa katika ukaguzi; na
2. Nakala ya uamuzi imetumwa kwako na kwa wilaya ya shule.

Afisa wa usikilizaji anaweza kuongeza muda maalum zaidi ya vipindi vilivyoelezwa hapo juu (siku 45 kwa uamuzi wa usikilizaji na siku 30 kwa uamuzi wa ukaguzi) ikiwa wewe au wilaya ya shule mtaomba kuongezwa kwa muda maalum.

Kila usikilizaji na ukaguzi unaohusisha hoja za mdomo lazima ufanyike kwa wakati na mahali ambapo ni rahisi kwako na mtoto wako.

KESI ZA KIRAIA, IKIJUMUISHA KIPINDI CHA MUDA CHA KWASILISHA KESI HIZO 34 CFR

§300.516

Jumla

Mhusika yeyote (wewe au wilaya ya shule) ambaye hakubaliani na matokeo na uamuzi wa Bodi ya Rufaa ya Watoto wa Kipekee (ECAB) ana haki ya kuwasilisha kesi ya kiraia kuhusiana na jambo ambalo lilikuwa chini ya usikilizaji wa utaratibu unaostahili (ikiwa ni pamoja na usikilizaji wa taratibu za nidhamu). Hatua hiyo inaweza kuletwa katika mahakama yenye mamlaka ya Jimbo (mahakama ambayo ina mamlaka chini ya sheria ya Kentucky kusikiliza kesi ya aina hii) au katika mahakama ya wilaya ya Shirikisho la Marekani bila kujali kiasi cha mgogoro.

Kikomo cha muda

Mhusika yeyote (wewe au wilaya ya shule) anayewasilisha kesi atakuwa na siku 30 kutoka tarehe ya uamuzi wa ECAB kufungua kesi ya kiraia mahakamani.

Taratibu za ziada

Katika kesi yoyote ya kiraia, mahakama:

1. Hupokea kumbukumbu za kesi za utawala;
2. Husikiliza ushahidi wa ziada kwa ombi lako au kwa ombi la wilaya ya shule; na
3. Hutoa uamuzi wake kwa msingi wa uzito wa ushahidi na hutoa maamuzi ambayo mahakama huamua kuwa sahihi.

Mamlaka ya mahakama za wilaya za Shirikisho

Mahakama za wilaya za shirikisho za Marekani zina mamlaka ya kutawala juu ya kesi zinazoletwa chini ya Sehemu ya B ya IDEA bila kujali kiasi cha mgogoro.

Kanuni ya kufasiri masharti

Hakuna chochote katika Sehemu ya B ya IDEA kinachozuia haki, taratibu, na suluhu zinazopatikana chini ya Katiba ya Marekani, Sheria ya Watu wenye Ulemavu ya 1990, Kichwa cha V cha Sheria ya Urekebishaji ya 1973 (Sehemu ya 504), au sheria nyingine za Shirikisho zinazolinda haki za watoto wenye ulemavu, isipokuwa kwamba kabla ya kuwasilisha kesi ya kiraia chini ya sheria hizi ili kutafuta suluhu ambazo pia zinapatikana chini ya Sehemu ya B ya IDEA, utaratibu unastahili ulioelezwa hapo juu lazima utumike kabisa kwa kiwango sawa na inavyohitajika ikiwa mhusika kesi chini ya Sehemu ya B ya IDEA. Hii inamaanisha kuwa unaweza kuwa na suluhu zinazopatikana chini ya sheria zingine ambazo zinaingiliana na zile zinazopatikana chini ya IDEA, lakini kwa ujumla, ili kupata suluhu chini ya sheria hizo zingine, lazima kwanza utumie suluhu zinazopatikana za utawala chini ya IDEA (yaani,

ombi la usikilizaji wa utaratibu unaostahili, mkutano wa usuluhishaji, na taratibu za usikilizaji wa utaratibu unaostahili usio na upendeleo) kabla ya kwenda moja kwa moja mahakamani.

ADA ZA

WANASHERIA 34

CFR §300.517

Jumla

Katika kesi au mashtaka yoyote yanayoletwa chini ya Sehemu ya B ya IDEA, kama wewe utashinda, mahakama, kwa hiari yake, inaweza kuamua ufiwiwe ada inayofaa ya wanasheria kama sehemu ya gharama kwako.

Katika kesi au mashataka yoyote yanayoletwa chini ya Sehemu ya B ya IDEA, mahakama, kwa hiari yake, inaweza kutoa uamuzi wa kufidiwa ada inayofaa ya wanasheria kama sehemu ya gharama kwa wilaya ya shule inayoshinda au KDE, inayolipwa na mwanasheria wako, ikiwa mwanasheria: (a) aliwasilisha malalamiko au kesi ya mahakama ambayo mahakama inaona haina maana, isiyo na mantiki, au haina msingi; **au** (b) aliendelea na mufungua madai baada ya madai kuwa yasiyo ya maana, yasiyo ya busara, au yasiyo na msingi; **au**

Katika kesi au mashtaka yoyote yaliyoletwa chini ya Sehemu ya B ya IDEA, mahakama, kwa hiari yake, inaweza kutoa uamuzi wa kufidiwa ada inayofaa ya wanasheria kama sehemu ya gharama kwa wilaya ya shule inayoshinda au KDE, inayolipwa na wewe au mwanasheria wako, ikiwa ombi lako la usikilizaji wa utaratibu unaostahili au baadaye kesi ya mahakama iliwasilishwa kwa madhumuni yoyote yasiyofaa, kama vile kusumbua, kusababisha ucheleweshaji usihitajika, au kuongeza gharama ya kesi au mashtaka.

Kufidiwa ada

Mahakama inatoa uamuzi wa kufidiwa ada inayofaa ya wanasheria kama ifuatavyo:

1. Ada lazima zingatie viwango vilivyopo katika jamii ambayo kesi au mashtaka yaliibuka kwa aina na ubora wa huduma zilizotolewa. Hakuna bakshishi au kizidishaji kinaweza kutumika katika kuhesabu ada iliyoamuliwa kufidiwa.
2. Huenda ada zisifidiwe na gharama zinazohusiana zinaweza kutolipwa kwa kesi au mashtaka yoyote chini ya Sehemu ya B ya IDEA kwa huduma zilizotolewa baada ya kutoa ofa iliyoandikwa ya maafikiano kwako ikiwa:
  - a. Ofa hiyo inafanywa ndani ya muda uliowekwa na Kanuni ya 68 ya Kanuni za Shirikisho za Utaratibu wa Kiraia au, ikiwa kuna usikilizaji wa utaratibu unaostahili au ukaguzi wa ngazi ya Serikali, wakati wowote zaidi ya siku 10 kabla ya mashkuendelea kuanza;
  - b. Ofa hiyo haikubaliki ndani ya siku 10; **na**
  - c. Mahakama au afisa wa usikilizaji wa utawala anaona kwamba suluhu hatimaye ulizozipata sio nzuri zaidi kwako kuliko ofa ya maafikiano.

Licha ya vikwazo hivi, uamuzi kwa kufidiwa ada ya wanasheria na gharama zinazohusiana unaweza kufanywa kwako ikiwa utashinda na ulikuwa na haki kubwa katika kukataa ofa ya maafikiano.

3. Ada haziwezi kuamuliwa kufidiwa kuhusiana na mkutano wowote wa Kamati ya Uandikishaji na Utoaji (Admissions and Release Committee (ARC)) isipokuwa mkutano utafanyika kutokana na matokeo ya mashtaka ya utawala au kesi ya mahakama.
4. Ada pia haziwezi kuamuliwa kufidiwa kwa ajili ya upatanishi kama ilivyoelezwa chini ya kichwa cha **Upatanishi**.
5. Mkutano wa usuluhishaji, kama ilivyoelezwa chini ya kichwa cha **Mkutano wa usuluhishaji**, hauchukuliwi kuwa mkutano ulioitishwa kama matokeo ya usikilizaji wa kiutawala au kesi ya mahakama, na pia hauzingatiwi kuwa usikilizaji wa kiutawala au kesi ya mahakama kwa madhumuni ya masharti haya ya ada ya wanasheria.

Mahakama inapunguza, kama inavyofaa, kiasi cha ada ya mawakili kilichotolewa chini ya Sehemu ya B ya IDEA, ikiwa mahakama itaona kuwa:

1. Wewe, au mwanasheria wako, wakati wa kesi au mashtaka, bila sababu mlichelewesha usuluhishaji wa mwisho wa mgogoro;

2. Kiasi cha ada ya wanasheria vinginevyo kilichoidhinishwa kufidiwa kinazidi sana kiwango cha saa kilichopo katika jamii kwa huduma sawa kwa wanasheria wa ujuzi, sifa, na uzoefu sawa;
3. Muda uliotumika na huduma za kisheria zilizotolewa zilikuwa nyingi sana kwa kuzingatia hali ya kesi na mashtaka; au
4. Mwanasheria anayekuwakilisha hakuipa wilaya ya shule taarifa sahihi katika notisi ya ombi la utaratibu unaostahili kama ilivyoelezwa chini ya kichwa, **Ombi la Usikikilizaji/Malalamiko ya Utaratibu Unaostahili**.

Hata hivyo, mahakama inaweza kupunguza ada ikiwa mahakama itaona kuwa wilaya ya shule au KDE bila sababu ilichelewesha suluhu ya mwisho la kesi au mashtaka au kulikuwa na ukiukaji chini ya masharti ya ulinzi wa utaratibu ya Sehemu ya B ya IDEA.

TARATIBU WAKATI WA KUADHIBU WATOTO WENYE ULEMAVU

MAMLAKA YA WAFANYAKAZI WA SULE 34

CFR §300.530

Uamuzi wa kesi kulingana na hali

Wafanyakazi wa shule wanaweza kuzingatia hali yoyote ya kipekee kwa msingi wa hali hiyo, wakati wa kuamua ikiwa mabadiliko ya uwekaji, yanayofanywa kulingana na masharti yafuatayo yanayohusiana na nidhamu, yanafaa kwa mtoto mwenye ulemavu ambaye anakiuka kanuni ya maadili mema ya wanafunzi shuleni.

Jumla

Masharti yafuatayo yanatumika, isipokuwa kipindi kifupi cha muda kimewekwa katika sera na taratibu za wilaya.

Kwa kiwango ambacho pia wanachukua hatua kama hiyo kwa watoto wasio na ulemavu, wafanyakazi wa shule wanaweza, kwa **siku zisizozidi 10 za shule** mfululizo, kuondoa mtoto mwenye ulemavu ambaye anakiuka kanuni ya maadili mema ya mwanafunzi kutoka kwa uwekaji wake wa sasa. Mtoto anaweza kuondolewa hadi;

- mazingira ya elimu mbadala ya muda mfupi (ambayo lazima iamuliwe na Kamati ya Uandikishaji na Utoaji (Admissions and Release Committee (ARC) ya mtoto,
- mazingira mengine, au
- kusimamishwa.

Wafanyakazi wa shule pia wanaweza kulazimisha kuondolewa kwa ziada kwa mtoto kwa **siku zisizozidi 10 za shule** mfululizo katika mwaka huo huo wa masomo kwa matukio tofauti ya utovu wa nidhamu, mradi kuondolewa huko sio mabadiliko ya uwekaji. (Kwa ufafanuzi wa **Mabadiliko ya Uwekaji kwa Sababu ya Kuondolewa kwa Nidhamu**, angalia hapa chini).

Mara tu mtoto mwenye ulemavu ameondolewa kutoka kwa uwekaji wake wa sasa kwa jumla ya **siku 10 za shule** katika mwaka sawa wa masomo, wilaya ya shule lazima, wakati wa siku yoyote inayofuata ya kuondolewa katika mwaka huo wa masomo, itoe huduma kwa kiwango kinachohitajika. (Angalia maelezo yaliyo hapa chini, chini ya kichwa kidogo, **Huduma**).

Mamlaka ya ziada

Ikiwa tabia iliyokiuka kanuni ya maadili mema ya mwanafunzi haikuwa udhahirisho wa ulemavu wa mtoto (tazama **Uamuzi wa Udhirisho**, hapa chini) na mabadiliko ya uwekaji kwa nidhamu yatazidi **siku 10 za shule** mfululizo, wafanyakazi wa shule wanaweza kutumia taratibu za nidhamu kwa mtoto huyo mwenye

ulemavu kwa namna sawa na kwa muda sawa na ilivyo kwa watoto wasio na ulemavu, isipokuwa shule lazima itoe huduma kwa mtoto huyo kama ilivyoielezwa hapa chini chini ya **Huduma**. ARC ya mtoto huamua mazingira mbadala wa elimu kwa huduma kama hizo.

Hakuna tukio lolote ambalo wilaya ya shule itasitisha huduma za elimu kwa wanafunzi wenye ulemavu ambao wamefukuzwa shule.

Huduma

Huduma ambazo lazima zipewe mtoto mwenye ulemavu ambaye ameondolewa kutoka kwa uwekaji wa sasa wa mtoto zinaweza kutolewa katika mazingira mbadala ya elimu.

Wilaya ya shule inahitajika tu kutoa huduma kwa mtoto mwenye ulemavu ambaye ameondolewa kutoka kwa uwekaji wake wa sasa kwa **siku 10 au chini za shule** katika mwaka sawa wa shule, ikiwa inatoa huduma kwa mtoto asiye na ulemavu ambaye ameondolewa sawa.

Mtoto mwenye ulemavu ambaye ameondolewa kwenye uwekaji wa mtoto kwa **zaidi ya siku 10 za shule** lazima:

1. Aendelee kupokea huduma za elimu, ili kumwezesha mtoto kuendelea kushiriki katika mtaala wa elimu ya jumla, ingawa katika mazingira mengine, na kuendelea kufikia malengo yaliyowekwa katika IEP ya mtoto huyo; **na**
2. Kupokea, kama inafaa, tathmini ya tabia ya utendakazi, na huduma za uingiliaji kati wa tabia na marekebisha ambayo yameundwa kushughulikia ukiukaji wa tabia ili isitokee tena.

Ikiwa mtoto mwenye ulemavu ameondolewa kutoka kwa uwekaji wake wa sasa kwa **siku 10 za shule** katika mwaka sawa wa masomo, na

- **kama** kuondolewa kwa sasa ni kwa **siku 10 za shule** mfululizo au chini **na**
- ikiwa kuondolewa sio mabadiliko ya uwekaji (tazama ufafanuzi hapa chini),

basi wafanyakazi wa shule, kwa kushauriana na angalau mmoja wa walimu wa mtoto, huamua kiwango ambacho huduma zinahitajika ili kumwezesha mtoto kuendelea kushiriki katika mtaala wa elimu ya jumla, ingawa katika mazingira mengine, na kuendelea kufikia malengo yaliyowekwa katika IEP ya mtoto huyo.

Ikiwa kuondolewa ni mabadiliko ya uwekaji (tazama ufafanuzi hapa chini), ARC ya mtoto huamua huduma zinazofaa ili kumwezesha mtoto kuendelea kushiriki katika mtaala wa elimu ya jumla, ingawa katika mazingira mengine, na kuendelea kufikia malengo yaliyowekwa katika IEP ya mtoto huyo.

Ubainishaji wa udhihirisho

Ndani ya **siku 10 za shule** za uamuzi wowote wa kubadilisha uwekaji wa elimu ya mtoto mwenye ulemavu kwa sababu ya ukiukaji wa kanuni ya maadili mema ya mwanafunzi (isipokuwa kuondolewa kwa **siku 10 za shule** mfululizo au chini na sio mabadiliko ya uwekaji), wilaya ya shule, mzazi, na wajumbe husika wa ARC (kama ilivyobainishwa na mzazi na wilaya ya shule) lazima wafanye Ubainishaji wa Udhihirisho. Wajumbe husika wa ARC lazima wakague taarifa zote muhimu katika faili ya mwanafunzi, ikiwa ni pamoja na:

- IEP ya mtoto,
- uchunguzi wowote wa mwalimu, na
- taarifa yoyote muhimu iliyotolewa na wazazi Kisha

wajumbe husika wa ARC wanaamua:

1. Ikiwa mwenendo uliohusika ulisababishwa na, au ulikuwa na uhusiano mkubwa na wa moja kwa moja na, ulemavu wa mtoto; **au**

2. Ikiwa mwenendo uliohusika ulikuwa matokeo ya moja kwa moja ya kushindwa kwa wilaya ya shule kutekeleza IEP ya mtoto huyo.

Ikiwa wilaya ya shule, mzazi, na wajumbe husika wa ARC ya mtoto wanaamua kuwa mojawapo ya masharti hayo yalitimizwa, mwenendo lazima ubainishwe kuwa udhahirisho wa ulemavu wa mtoto.

Ikiwa wilaya ya shule, mzazi, na wajumbe husika wa ARC ya mtoto wanaamua kuwa mwenendo uliohusika ulikuwa matokeo ya moja kwa moja ya wilaya ya shule kushindwa kutekeleza IEP, wilaya ya shule lazima ichukue hatua za haraka ili kurekebisha mapungufu hayo.

Kubainisha kuwa tabia hiyo ilikuwa ni udhahirisho wa ulemavu wa mtoto

Ikiwa wilaya ya shule, mzazi, na wajumbe husika wa ARC wataamua kuwa mwenendo huo ulikuwa udhahirisho wa ulemavu wa mtoto, ARC lazima:

1. Wafanye tathmini ya tabia ya utendakazi, isipokuwa wilaya ya shule ilikuwa imefanya tathmini ya tabia ya utendakazi kabla ya tabia ambayo ilisababisha mabadiliko ya uwekaji kutokea, na kutekeleza mpango wa uingiliaji kati wa tabia kwa mtoto; **au**
2. Ikiwa mpango wa uingiliaji kati wa tabia tayari umeundwa, kukagua mpango wa uingiliaji kati wa tabia, na kuubadilisha, kama inavyohitajika, ili kushughulikia tabia hiyo.

Isipokuwa kama ilivyoelezwa hapo chini chini ya kichwa kidogo, **Hali maalum**, wilaya ya shule lazima irudishe mtoto kwenye uwekaji ambao mtoto aliondolewa, isipokuwa mzazi na wilaya wakubali mabadiliko ya uwekaji kama sehemu ya marekebisho ya mpango wa uingiliaji kati wa tabia.

Hali za kipekee

Ikiwa tabia hiyo ilikuwa ni udhahirisho wa ulemavu wa mtoto, wafanyakazi wa shule wanaweza kumwondoa mwanafunzi kwenye mazingira mbadala ya elimu (yaliyobainishwa na ARC ya mtoto) kwa hadi siku 45 za shule, ikiwa mtoto:

1. Anabeba silaha (angalia ufafanuzi hapa chini) shuleni au ana silaha shuleni, kwenye majengo ya shule, au katika tukio la shule chini ya mamlaka ya wilaya ya shule au KDE;
2. Kwa kujua ana au anatomia dawa haramu (angalia ufafanuzi hapa chini), au anauza au kuomba uuzaji wa dawa zinazodhibitiwa, (angalia ufafanuzi hapa chini), wakati akiwa shuleni, kwenye majengo ya shule, au katika tukio la shule chini ya mamlaka ya wilaya ya shule au KDE; **au**
3. Anasababisha jeraha kubwa la mwili (angaliaufafanuzi hapa chini) kwa mtu mwingine wakati akiwa shuleni, kwenye majengo ya shule, au katika tukio la shule chini ya mamlaka ya wilaya ya shule au KDE;

Ufafanuzi

Dawa zinazodhibitiwa inamaanisha dawa au dutu nyingine iliyotambuliwa chini ya ratiba ya I, II, III, IV, au V katika sehemu ya 202 (c) ya Sheria ya Dawa Zinazodhibitiwa (21 U.S.C. 812 (c)).

Dawa haramu inamaanisha dawa inayodhibitiwa; lakini haijumuishi dawa inayodhibitiwa ambayo inamilikiwa au kutumika kihalali chini ya usimamizi wa mtaalamu wa huduma ya afya aliye na leseni au ambayo inamilikiwa au kutumika kihalali chini ya mamlaka nyingine yoyote chini ya Sheria hiyo au chini ya kifungu kingine chochote cha sheria ya Shirikisho.

Majeraha makubwa ya kimwili ina maana kutokana na neno "majeraha makubwa ya mwili" chini ya 18 U.S.C. 1365(h)(3).

Silaha ina maana kutokana na neno "silaha hatari" chini ya 18 U.S.C. 930(g)(2).

Taarifa

Tarehe ambayo inafanya uamuzi wa uondoaji ambayo ni mabadiliko ya uwekaji wa mtoto kwa sababu ya ukiukaji wa kanuni ya maadili mema ya mwanafunzi, wilaya ya shule lazima iwajulishe wazazi juu ya uamuzi huo na kuwapa wazazi notisi ya ulinzi wa utaratibu.

MABADILIKO YA UWEKAJI KWA SABABU YA UONDOAJI WA KINIDHAMU 34**CFR §300.536**

Kuondolewa kwa mtoto mwenye ulemavu kutoka kwa nafasi ya sasa ya elimu ya mtoto ni **mabadiliko ya nafasi** ikiwa:

1. Uondoaji huo ni kwa zaidi ya siku 10 za shule mfululizo; **au**
2. Mtoto amefanyiwa mfululizo wa uondoaji ambao umekuwa mtindo kwa sababu:
  - a. Mfululizo wa uondoaji kwa jumla ya siku 10 za shule katika mwaka wa masomo;
  - b. Tabia ya mtoto ni sawa na tabia ya mtoto katika matukio ya awali ambayo yalisababisha mfululizo wa uondoaji;
  - c. Kati ya sababu za ziada kama vile urefu wa kila uondoaji, jumla ya muda ambao mtoto ameondolewa, na ukaribu wa uondoaji kwa kila mmoja; **na**

Ikiwa mtindo wa uondoaji unaosababisha mabadiliko ya uwekaji unaamuliwa kwa msingi wa kesi na wilaya ya shule na, ikiwa utapingwa, unapaswa kukaguliwa kupitia utaratibu unaostahili na kesi za mahakama.

UBAINISHAJI WA MAZINGIRA 34**CFR § 300.531**

ARC lazima iamue mazingira mbadala ya elimu ya muda kwa uondoaji ambayo ni **mabadiliko ya uwekaji** na uondoaji chini ya mada, **Mamlaka ya ziada** na **Hali za kipekee**, hapo juu.

RUFAA**34 CFR § 300.532****Jumla**

Mzazi wa mtoto mwenye ulemavu anaweza kuwasilisha ombi la usikilizaji wa utaratibu unaostahili (angalia hapo juu, **Kuwasilisha Malalamiko ya Utaratibu Unaostahili (Ombi la Usikilizaji wa Utaratibu Unaostahili)**) ili kuomba usikilizaji wa utaratibu unaostahili ikiwa hakubaliani na:

1. Uamuzi wowote kuhusu uwekaji uliofanywa chini ya masharti haya ya nidhamu; **au**
2. Ubainishaji wa udhahirisho ulioelezwa hapo juu.

Wilaya ya shule inaweza kuwasilisha malalamiko ya utaratibu unaostahili (angalia Hapo juu, **Kuwasilisha Malalamiko ya Utaratibu Unaostahili (Ombi la Usikilizaji wa Utaratibu Unaostahili)**) ili kuomba usikilizaji wa utaratibu unaostahili ikiwa inaamini kuwa kudumisha uwekaji wa sasa wa mtoto kuna uwezekano mkubwa wa kusababisha majeraha kwa mtoto au kwa wengine.

Mamlaka ya afisa wa usikilizaji

Afisa wa usikilizaji anayekidhi masharti yaliyoelezwa chini ya mada ndogo, **Afisa wa Usikilizaji Asiyeye na Upendeleo**, lazima afanye usikilizaji wa utaratibu unaostahili na kutoa uamuzi. Afisa wa usikilizaji anaweza:

1. Kumrudisha mtoto mwenye ulemavu kwenye nafasi ambayo mtoto aliondolewa ikiwa afisa wa usikilizaji ataamua kuwa kuondolewa kwa mtoto huyo ni ukiukaji wa masharti yaliyoelezwa chini ya mada, **Mamlaka ya Wafanyakazi wa Shule**, au kwamba tabia ya mtoto ilikuwa ni udhahirisho wa ulemavu wa mtoto; **au**
2. Kuagiza mabadiliko ya nafasi ya mtoto mwenye ulemavu hadi kwa mazingira yanayofaa ya elimu mbadala kwa zaidi ya siku 45 za shule ikiwa afisa wa usikilizaji ataamua kuwa kudumisha uwekaji wa sasa wa mtoto kuna uwezekano mkubwa wa kusababisha majeraha kwa mtoto au kwa wengine.

Taratibu hizi za usikilizaji zinaweza kurudiwa, ikiwa wilaya ya shule inaamini kuwa kumrudisha mtoto kwenye uwekaji wa awali kuna uwezekano mkubwa wa kusababisha majeraha kwa mtoto au kwa wengine.

Wakati wowote mzazi au wilaya ya shule inapowasilisha malalamiko ya utaratibu unaostahili ili kuomba usikilizaji kama huo, usikilizaji lazima ufanyike ambao anakidhi masharti yaliyoelezwa chini ya mada, **Taratibu za Malalamiko ya Utaratibu Unaostahili, Usikilizaji wa Malalamiko ya Utaratibu Unaostahili**, na **Rufaa ya Maamuzi; ukaguzi usio na upendeleo**, isipokuwa kama ifuatavyo:

1. KDE lazima ipange kwa ajili ya usikilizaji wa utaratibu unaostahili, ambao lazima ufanyike ndani ya siku **20** za shule baada ta tarehe ya ombi la usikilizaji na lazima ufikie uamuzi ndani ya siku **10** za shule baada ya usikilizaji huo.
2. Isipokuwa wazazi na wilaya ya shule wanakubaliane kwa maandishi kuondoa mkutano, au wakubali kutumia upatanishi, mkutano wa usuluhishaji lazima ufanyike ndani ya siku **saba** baada ya kupokea notisi ya malalamiko ya utaratibu unaostahili. Usikilizaji unaweza kuendelea hadi pale suala hilo litakapotuliwa kwa kuridhika kwa pande zote mbili ndani ya siku **15** baada ya kupokea malalamiko ya utaratibu unaostahili.

Mhusika yeyote anaweza kukata rufaa uamuzi katika usikilizaji wa utaratibu unaostahili kwa njia sawa na kama inayotumika kwa maamuzi katika usikilizaji mwingine wa utaratibu unaostahili (angalia **Rufaa**, hapo juu).

UWEKAJI WAKATI WA RUFAA 34

CFR §300.533

Wakati, kama ilivyoenezwa hapo juu, mzazi au wilaya ya shule imewasilisha malalamiko ya utaratibu unaostahili kuhusiana na masuala ya nidhamu, mtoto lazima (isipokuwa mzazi na wilaya ya shule wakubaliane vinginevyo) abaki katika mazingira mbadala ya elimu ya muda akisubiri uamuzi wa afisa wa usikilizaji, au hadi kumalizika kwa kipindi cha muda wa kuondolewa kama ilivyotolewa na ilivyoenezwa chini ya kichwa, **Mamlaka ya Wafanyakazi wa Shule**, chochote kinachotokea kwanza.

ULINZI KWA WATOTO AMBAO BADO HAWASTAHIKI ELIMU MAALUM NA HUDUMA ZINAZOHUSIANA 34 CFR §300.534

Jumla

Ikiwa mtoto hajatambuliwa kuwa anastahiki elimu maalum na huduma zinazohusiana na akiuke kanuni ya maadili mema ya mwanafunzi, lakini wilaya ya shule ilikuwa na maarifa (kama ilivyobainishwa hapa chini) kabla ya tabia iliyosababisha hatua ya kinidhamu kutokea, kwamba mtoto alikuwa mtoto mwenye ulemavu, basi mtoto anaweza kudai ulinzi wowote ulioenezwa katika taarifa hii.

Msingi wa maarifa kwa masuala ya kinidhamu

Wilaya ya shule lazima ichukuliwe kuwa na ufahamu kwamba mtoto ni mwenye ulemavu ikiwa, kabla ya tabia iliyosababisha hatua za kinidhamu kutokea:

1. Mzazi wa mtoto alielezea wasiwasi wake kwa maandishi kwamba mtoto anahitaji elimu maalum na huduma zinazohusiana kwa usimamizi au wafanyakazi wa utawala wa shirika linalofaa la elimu, au mwalimu wa mtoto;
2. Mzazi aliomba tathmini inayohusiana na ustahiki wa elimu maalum na huduma zinazohusiana chini ya IDEA; **au**
3. Mwalimu wa mtoto au wafanyakazi wengine wa wilaya ya shule walionyesha wasiwasi maalum juu ya mtindo wa tabia iliyoonyeshwa na mtoto moja kwa moja kwa mkurugenzi wa elimu maalum wa wilaya ya shule au kwa wafanyakazi wengine wa usimamizi wa wilaya ya shule.

Hali ya kipekee

Wilaya ya shule haitachukuliwa kuwa na maarifa kama hayo ikiwa:

1. Mzazi wa mtoto hajaruhusu tathmini ya mtoto au amekataa huduma maalum za elimu; **au**
2. Mtoto ametathminiwa na kuamuliwa kuwa mtoto mwenye ulemavu chini ya IDEA.

Masharti yanayotumika ikiwa hakuna msingi wa maarifa

Ikiwa kabla ya kuchukua hatua za kinidhamu dhidi ya mtoto, wilaya ya shule haina maarifa kwamba mtoto ni mtoto mwenye ulemavu, kama ilivyoelezwa hapo juu chini ya vichwa vidogo, **Msingi wa maarifa kwa masuala ya kinidhamu** na **Hali za kipekee**, mtoto anaweza kuchukuliwa hatua za kinidhamu ambazo zinatumiwa kwa watoto wasio na ulemavu ambao wanajihusisha na tabia zinazofanana.

Hata hivyo, ikiwa ombi linafanywa kwa tathmini ya mtoto wakati wa kipindi ambacho mtoto anachukuliwa hatua za kinidhamu, tathmini lazima ifanyike kwa njia inayoharakishwa.

Hadi tathmini itakapokamilika, mtoto anabaki katika uwekaji wa elimu ulioamuliwa na mamlaka ya shule, ambayo inaweza kujumuisha kusimamishwa au kufukuzwa bila huduma za elimu.

Ikiwa mtoto amebainishwa kuwa mtoto mwenye ulemavu, kwa kuzingatia taarifa kutoka kwa tathmini iliyofanywa na wilaya ya shule, na taarifa zilizotolewa na wazazi, wilaya ya shule lazima itoe elimu maalum na huduma zinazohusiana kulingana na IDEA, ikiwa ni pamoja na masharti ya nidhamu yaliyoelezwa hapo juu.

RUFAA KWA NA HATUA YA UTEKELEZAJI WA SHERIA NA MAMLAKA ZA MAHAKAMA 34 CFR**§300.535**

Sehemu ya B ya IDEA hajumuishi haya:

1. Kuzuia shirika kuripoti uhalifu uliofanywa na mtoto mwenye ulemavu kwa mamlaka husika; **au**
2. Kuzuia utekelezaji wa sheria na mamlaka ya mahakama ya Jimbo kutekeleza majukumu yao kuhusiana na matumizi ya sheria ya Shirikisho na Jimbo kwa uhalifu uliofanywa na mtoto mwenye ulemavu.

Usambazaji wa rekodi

Ikiwa wilaya ya shule inaripoti uhalifu uliofanywa na mtoto mwenye ulemavu, wilaya ya shule:

1. Lazimaihakikishe kwamba nakala za rekodi za elimu maalum na rekodi za nidhamu ya mtoto zinatumiwa ili kuzingatiwa na mamlaka ambayo shirika linaripoti uhalifu huo; **na**
2. Inaweza kutuma nakala za rekodi za elimu maalum na rekodi za nidhamu ya mtoto tu kwa kiwango kinachoruhusiwa na Sheria ya Haki za Elimu ya Familia na Faragha (FERPA).

MASHARTI YA UWEKAJI NA MZAZI KWA WATOTO KATIKA SHULE ZA KIBINAFSI KWA GHARAMA YA SERIKALI**JUMLA****34 CFR §300.148**

Sehemu ya B ya IDEA haihitaji wilaya ya shule kulipia gharama za elimu maalum na huduma zinazohusiana na mtoto wako mwenye ulemavu katika kituo au shule ya kibinafsi, ikiwa wilaya ya shule ilitoa elimu ya umma inayofaa ya bila malipo (free appropriate public education (FAPE)) kwa mtoto wako na umechagua kuweka mtoto katika kituo au shule ya kibinafsi. Hata hivyo, wilaya ya shule ambapo shule ya kibinafsi inapatikana lazima ijumuishe mtoto wako katika idadi ya watu ambao mahitaji yao yanashughulikiwa chini ya kifungu cha Sehemu ya B kuhusu watoto ambao wamewekwa na wazazi wao katika shule ya kibinafsi chini ya 34 CFR §300.131 hadi 300.144.

Malipo kwa ajili ya kupata nafasi katika shule binafsi

Ikiwa mtoto wako hapo awali alipokea elimu maalum na huduma zinazohusiana chini ya mamlaka ya wilaya ya shule, na unachagua kumwandikisha mtoto wako katika shule ya awali ya kibinafsi, shule ya msingi, au shule ya sekondari bila idhini ya au rufaa kutoka kwa wilaya ya shule, mahakama au afisa wa usikilizaji anaweza kuhitaji wilaya kukulipa kwa gharama ya uandikishaji huo ikiwa mahakama au afisa wa usikilizaji atagundua kuwa wilaya haijatao elimu ya umma inayofaa ya bila malipo (free appropriate public education (FAPE)) kwa mtoto wako kwa wakati unaofaa kabla ya uandikishaji huo. Mahakama au afisa wa usikilizaji lazima pia achunguze kuwa uwekaji wako kwenye shule ya kibinafsi ni sahihi, ili urejeshewe malipo.

Afisa wa usikilizaji au mahakama inaweza kupata uwekaji wako kuwa unaofaa, hata kama uwekaji haukidhi viwango vya Jimbo vinavyotumika kwa elimu inayotolewa na KDE na wilaya za shule.

Mapungufu ya urejeshaji wa malipo

Gharama ya urejeshaji wa malipo iliyoenezwa katika aya hapo juu inaweza kupunguzwa au kukataliwa:

1. (a) Ikiwa, katika mkutano wa hivi majuzi wa Kamati ya Uandikishaji na Utoaji (Admissions and Release Committee (ARC)) ambao ulihudhuria kabla ya kuondolewa kwa mtoto wako kutoka shule ya umma, haukujulisha Timu ya IEP kwamba ulikuwa unakataa uwekaji uliopendekezwa na wilaya ya shule wa kutoa FAPE kwa mtoto wako, ikiwa ni pamoja na kutaja wasiwasi wako na nia yako ya kumwandikisha mtoto wako katika shule ya kibinafsi kwa gharama ya serikali; au
(b) Ikiwa angalau siku 10 za kazi (ikiwa ni pamoja na sikukuu yoyote inayotokea siku ya kazi) kabla ya kuondolewa kwa mtoto wako kutoka shule ya umma, haukutoa notisi ya maandishi kwa wilaya ya shule kuhusu taarifa hiyo;
2. Ikiwa, kabla ya kuondolewa kwa mtoto wako kutoka shule ya umma, wilaya ya shule ilikutumia notisi iliyoandikwa ya mapema, kwa nia ya kutathmini mtoto wako (ikiwa ni pamoja na taarifa ya madhumuni ya tathmini ambayo ilikuwa sahihi na ya busara), lakini haukumfanya mtoto apatikane kwa tathmini; **au**

3. Baada ya mahakama kugundua kwamba matendo yako

hayakuwa ya busara. Hata hivyo, gharama ya kurejeshewa malipo:

1. Haipaswi kupunguzwa au kukataliwa kwa kushindwa kutoa notisi ikiwa:
  - Shule ilikuzuia kutoa notisi hiyo;
  - Hukuwa umepokea notisi ya wajibu wako wa kutoa notisi iliyoenezwa hapo juu; au
  - Utiifu wa masharti hapo juu kunaweza kusababisha madhara ya kimwili kwa mtoto wako; **na**

2. Hayapaswi, kwa hiari ya mahakama au afisa wa usikilizaji, kupunguzwa au kukataliwa kutokana na wazazi kushindwa kutoa notisi inayohitajika ikiwa:
  - Mzazi hajui kusoma au hawezi kuandika kwa lugha ya Kiingereza; au
  - Utiifu wa masharti hapo juu una uwezekano wa kusababisha madhara makubwa ya kihisia kwa mtoto.